Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВlАШАГlКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советан Министрай Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 73 (3925). | Ера, 16 июнь, 1964 шу. | Мах 2 кеп.

ВlАШАГlКХИЙТТАЧА ПОЛЬСКИ БОЛХЛОЙ ПАРТЕ IV СЪЕЗДАГА

Деза накъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето советски коммунистийн дерригача советски халкъан цlерах дlайха моршал ду Польски болхлой вlашагlкхийттача парте IV-чу съездага, шуга а шуга гlолла польски коммунистий ах миллион сагах латтача эскарга а, Польски Халкъа Республика дерригача къахьегамхошка, дег тlера моршал а дайт, балха тlе цар толамаш дахар а лов.

Польски болхлой вlашагlкхийттача парте IV-чу съездо ший болх дlахьу халкъа Польша 20 шера дегlайхара итогаш еш латтача, укх белгалдаьккхинчу деношка. Фашистски лоалахи социальни lазапахи мукъалдаьккхича, къахьегам дукха бевзаш талант йолаши долча польски халкъо доккхий толамаш даьхад ший даьке политически, экономически, культурни гlулакхашта дегlайоаллара. Хlинзара Польша — экономика, культура, lилман дакха боарам а болаш йола паргlата, ший лоlамера халкъа пачхахьалкхе. Ший йизача бокъонех йоаттlаш йола моттиг дlалоац цо социалистически къамий сийлахь-йоккхача содружестве, хlинзара ерригa йоккхий проблемаш кхоачашъеча.

Польски халкъо тахан законах де а доагlаш доккхал деш мел дар, цуя вахар дикагlча оагlоражъа овлангара хувцадалийта дерригa хlамаш Польски болхлой вlашагlкхийттача партеца — польскийн дунен халкъашта юкъерчен революционни болама тlехьенцен цуй сийлахьа традицеш дlахохьочунцен дувзадена да. Ший дерригача гlулакхашка марксистско-ленински теореца творчески хьалхе а лелаеш, Польски болхлой вlашагlкхийтта парти бlубенна тlа боахаш йола ерригача демократически партештен къахьегамхой массови организацештен хьалха а этта, кхетамца кулгалду мехка социализм хьалхара. Цlакхха ца талхаш машарен социализман гlулакха тешаме хиларах, къахьегамхой хьаштаща боарам боацаш мутlакхъа хиларах, керда вахар хьалдеча цо кхетамца кулгалдарах де а доагlаш дерригача польски халкъо сий деш а цун тешам бенна а л из.

Дунен халкъашта юкъера коммунистически болама дешал делашагlен члоагlагlен йолча отрядех цаl а Польски болхлой вlашагlкхийтта парти. Члоагlа латт из дунен коммунистически болхлойн партей викалий совещаней вlашин дага а баьнна ягlча решеней позицеш тlа, пролетарски интернационализма позицеш тlа. Польски коммунисташа доккха дакъа лоаи социалистически лагерен дунен халкъашта юкъерча беррригача коммунистически боламен цхьоагlо члоагlъяра гlулакха юкъе, моллагlча тайпара йийнка а гучаовлача догматизмацен ревизионизмацен, КПК кулгалхой раскольнически гlулакхашца лоаттабеча къовсамa гlулакха юкъе.

Гlад а даха цlаькха а белгалдоакхи оаха, дунен халкъашта юкъерча политика, хlаьта ишттa дунен коммунистически болами а дерригача дешашта ПОРП-ои КПСС-ои марксизма-ленинизма принципий ларда тlа латтача цар идеологически цхьоагlонцара хьайоагlа цхьа позици лоацаш хилар. Укх тlеххьарча итт шера, къаьстта а КПСС XX-гlа съезд хинначул тlехьагlа вай партей цхьоагlо кхы а дукхатlа члоагlъенний. Советски Союза Коммунистически партена, дерригача советски халкъа дика хов, ПОРП а дерригa польски халкъ а дика байзан дег тlарен шоай доттагlий хилар. Дог тийша хила мара дезац шун, деза новкъостий, советски коммунисташи дерригa советски халкъа даим шоай тешамен цlенен доттагlий а союзникаш а хиларах.

Дерригача дог тlара лов тхона, деза новкъостий, социализм хьалъеча, шоай халкъа торон ираза бахьан долаш, лаьттан тlара члоагlа машари дерригача межий халкъашта юкъера доттагlали бахьан долаш къовсам лоаттабеча оаш керда доккхий толамаш дахар.

Даькъала хилда социализм хьалъеш доалла къахьегам дукха безаш талант йолаши доли польски халкъ!

Даькъала хийла яйза йьина польски халкъа авангард — Польски болхлой вlашагlкхийтта парти!

Даим эзза довлаш а садолийташ а дола низаш совлоахаш хилда доккхдоаца советско-польски доттагlал!

Даькъала хийла социалистически содружество а дерригача дунен коммунистическии болхлойн болама а цхьоагlо!

Даькъала хийла марксизм-ленинизм!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

Н. С. Хрущев Дане кхаьчав

КОПЕНГАГЕН, 16 июнь. ТАСС-а корреспонденташа Д. Ершовеи Ю. Киселевеи хоам бу:

Официальни визит а йолаш тахан «Башкирия» яхача теплоходаца Дане столице Копенгагене кхаьчав СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев сесаг шийца а йолаш. Советски правительствана керте латтачох улувбаьнна баха бе СССР кхыча мехкашцарча гlулакхий министр А. А. Громыко, доазол дехьарча мехкашца культурни бувзамаш лелаеча СССР Министрий Советерча Пачхахьалкхен комитета председатель С. К. Романовский, СССР Лакхехьарча Совета депутат, «Правда» яхача газета керттера редактор П. А. Сатюков, СССР Лакхехьарче Совета депутат, «Известия» яхача газета керттера редактор А. И. Аджубей, СССР юрта боахама министра хьалхара заместитель Р. Н. Сидак, СССР арахьарча торговле министра заместитель М. Р. Кузьмин.

Эзараш датчанаш баьккар Копенгагенски порте Советски правительствана керте латтачунга — Дане традиционни доттагlален гlулакхаш лелаеш волча, сийлахь-боккхача Советски мехко вахийтачунга моршал хаттар дукха. Копенгагенски порте «Башкирия» яхача теплохода тlара Іовьлийча Н. С. Хрущевген цуяна улувбаьнна бахача наьхаген правительства а датски халкъа а цlерах дlайха моршал дейар премьер-министра Е. О. Крага. Е. О. Краген Н. С. Хрущевен къамаьлаш дир.

СССР Министрий Совета Председатель вевзаь тlаэзаш хиина вlашагlкхетар чакхдаьлар. Н. С. Хрущеви цуяна улувбаьнна баха нахи, Е. О. Краг а кхьбола датски официальни нах а машинаш чу ховш. Города центре Советски правительствана керте латтар Дане официальни визитах ха йоаккхаш мел волча хина цуй резиденци хургlолча кердача «Ройяль» яхача ткъоаза вlаштlаръяьча гостиницагахьа йоdа кортеж.

Дlайолаенний Скандинавски мехкашкара СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева официальни визит.

Н. С. Хрущев Дане ва

КОПЕНГАГЕН, 16 июнь. (ТАСС). Тахан СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев ратуше вахар, цига Н. С. Хрущевеи, цуя сесага Н. П. Хрущевайи, царцарча наьхен сийна шу оттадир Копенгагенски муниципалитета председатела Хенри Стьернквиста.

Цу шун тlа къамаьлаш дир Н. С. Хрущевеи Х. Стьернквистеи. Цига вар Дане премьер-министр Е. О. Краг ший сесагаца.

Шу дlаэп. СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущеви Дане премьер-министр Е. О. Краги ратуша эланора аравовл. Майда хьалъльккха нах ба гулбенна. Тlоараш детт, моаршал хетташ цlогlарч да хьахозаш.

Н. С. Хрущеви цуяцара новкъостийн, премьер-министр Е. О. Краги кхьбола датски официальни викалаш машина тlа а хайше фолькетинге (парламента) дlабоах.

Фолькетинга здане Н. С. Хрущевга моаршал хьттар парламента председатела Г. Педерсена. Цо баркал аьлар Советски правительствана керте латтачох фолькетинге из варах.

Оаха дех хьогара, йоах Г. Педерсена, СССР Лакхехьарча Советага тха моаршал дlадалар. Дlахо цо йоах, тайп-тайпарча мехкашта юкъе машари цар шоайла новкъостал дари датски халкъо эгтара а члоагlагlа дагахоабичуица нийслуш да.

Н. С. Хрущева ше даьча лоацачи къамаьлаца баркал аьлар Г. Педерсена моаршал хоатташ даьча къамаьла, тlаккха къамаьлаш дир фолькетинга депутаташца. Цул тlехьагlа Советски правительствана керте латтари цунцарбараши парламента дlехошка хьежар.

КОПЕНГАГЕН, 16 июнь. (ТАСС). Советски правительствана керте латта Н. С. Хрущев Шоллагlча дунен тlем тlа байнача датски патриоташта памятник дегlача Минелунд яхача кашмашка вахар. Н. С. Хрущева розаех яь венок йиллар памятника хьалхашка.

Датчанаша члоагlа дог гlозаьнна тlаэц Советски правительствани керте латтар. Копенгагена улицаш официальни визит йолаялорца дувзадента СССР-ен Дане байракхашца ега а Н. С. Хрущевга дlайха моаршал хоттиш болча наха хьалйикъа а и...

ИЗДАТЕЛЬСТВАЙ БОЛХЛОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ СЕМИНАР

МОСКВА, 16 июнь. (ТАСС-а корр.). СССР халкъа боахама кара гlадьиннарий Выставка «Советски печать» яхача павильоне тахан хьейийлар lилма-техническа литература арахецача центральни моттигашкарчен издательствай болхлой Ерригсоюзни семинар. Семинаре шоай опыташ юкъаргъе барьйтта центральни издательства «Наука», «Знани», «Колос», «Химия», «Недраш», «Машиностроени», кхыярий, хlаьта ишта республикански краевойи издательствай а болхлоша.

Цига юкъаргъа металлургех, машиностроенех, химех, юрта боахамах, кхыча довкъох арахецаш дола книжкаш дикагlа хилийтара хетаь докладаш. Столицерча типографешка хьажа гlоргба семинаре дакъа лоацираш, царна доазаргда дай-мехкен доазол дехьарчен полиграфе техника керда карагlдьиннараш.

«Советски печать» яхача павильоне хьейийлай йоккха книжни выставка. Цуя экспозиции дувц, химе дешаьта соахка арахийпад 24 миллион экземпляр тираж а йолаш доли 2200 цlи йола книжкаш, юрта боахама — 7800 книжка 48 миллион тираж а йолаш яхаш. Цхьадолча книжкаша ВДНХ дошо медалаш яьхай, полиграфеи издательствайи lилматохкама общества дипломаши премеши а луш белгалдаьхад.

20 июне кхаьчалца дlагlоргъя семинар.

СССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРА ХЬАКЪЕХЬА

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам баьб хlахазагlа хержача СССР Лакхехьарча Совета йиълагlа сесси 1964 шера 13 июле гор. Москве гулъе, аьнна.

(ТАСС).

КОМБАЙНАШ АРАЯЬННАЙ КХАШКА

СА ТОССАЧА хана lа лаьмате хоза и кхай тlа. Хьеххача михо шортта теркадеш латт ялаташ. Дог деладеш дика хьийкъад уж.

Шаьла производственни управлене «Дружба» совхоза цхьоалагlча отделене механизатораш мукх чуэца болабеннаб. Хlинз а бокъонца са хиннадац, цудухьа йоагаш я комбайна фараш. Дукха ха йисаяц болх дlаболабале, цудухьа сихвенна ший агрегатага хьожаш ва комбайнер Сайханов Ваха. Штурвальнена кертагlдоакхе цо де дезар, хlана аьлча дийнахьа болх сихбеннача хана комбайн йоаз боккха хьовзам хургба.

Малх хьаккхийттаб. Сайханове лелаеш йола «СК-4» яха комбайн болх ба йолалла хийча я. lодеккад тай сапна вийса дола хьалхара касараш.

Цхьабакъда, ялат чуэцаш боахкача механизатораща члоагlа новкъарле ю укх тlехьарча деношка каст-каста делхача догlаша. Цхьайолча моттигашка вlалла а хьокха а лургбий-хьегl ер аьнна селле члоагlа lобижаб мукх. Уж хьлоаш а майрра эшаю укхаза. Тlехь-тlехьагlа сихлуш 80 гектар хулача кхайна гонахьа мукх хьоккаш лел низ боле «СК-4». Хьовзам боацаш дlабола болх. Цу гlулакхо гlадвигача Вахас цlогlа тох ший штурвальнега:

— Кховлагlча скорость тlа яккха агрегат!

Ишта къахьегаш дlаух денош. Ер дикъалагlа ди дo Сайханов Вахас болх бу, мукх lобижа улле а хlара дийнахьа 1,5 норма кхоачашъю механизатораша.

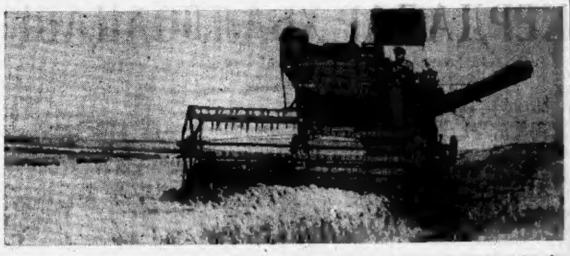

Ялаташ лоацача хана чуэйца даха лаьрхlад отделеца.

— Вийсан а болх бе йиш хургйолаш кийчъяй комбайн, lалашъяй сиготагlа эшаргйола запасной оатхалаш, — йоах Сайханова.

Хlама дуача хана а сеца латтац комбайн, хlана аьлча цхьаннe хlама дуашие а шоллагlчо болх бу. Хlама дуача юкъагlа цхьа го боакх, хlаьта из 30 центнер ялат да.

— Тха болх дертlа лелара члоагlа новкъостал ду, — йоах комбайнера. — хий, довгор хьатlеозача наха.

БАЛХА воаллача сига сиха дlайода ха. Къайлабоалаш латт малх. Цу сахьате цхьа хlама тlакхеллача сапна хьатlеара lаьржа йийса. Бакъда, бола сацац. Дукха хьаккхар аз мукх хьоккаш дlайодача комбайна тlехьа хьежаш латташ. Цlаьхха къайлайккхар серлол, цуя тlехьагlа юха сийрдаьлар аре. Ший комбайн юха а араэнь воагlаш вола Сайханов Ваха вар из. Тховсара хананье чуглоргваи Вахеи цуя новкъостий Громов lаьлеи, Гаснов Раджаби.

М. АЛБОГАЧИЕВ, тха собкорр.

МУКХ ХЬОКХАШ ЛАТТ

ДУКХА хана дена а дика а кийчбеннабар Шелковски производственни управлене Ленина цlерахча юртбоахама вртела кхаш деладераши механизаторашa семилетка ахлагlча шераре ялаташ чуэца. Укхаза даим бlарг доихаш бар гурахьа дийна ялаташ мичахьара кхач хьожаш.

Юххера а зебелар цхьаь участка тlара кхаьча мукх.

— Фу хет хьона, Григорий Аверьянович. — хьаттар колхоза председатела Семен Максимович Молыхина ший агрономага Демичевга, — мукх хьалха ха хинпаи-теш вайна?

— Хиппай, Семен Максимович. Долалургда вай Ялат хьаьчад.

Шоай агрегаташ эгаро хьалха кхашна йигар тракториста Иван Иванович Даниилнеи Смирнов Михаилеи. Жаткай машинисташа Овчаров Николайцеи Дьяков Борисацеи цхьана цар хьекха касарах lобчлдар юхьаццара ткъа иттех гектар гуйран мукх.

Ялат дукхагlа дахкхар дуxье болабаь къовсам дlахо хьош ба.

М. ТКАЧЕНКО.

СИХХА ЧУЭЦАРГДА

Ка болча ялаташа йоккха майда дlалоац Наьсарен производственни управлене «Назрановский» совхозе. 3257 гектара тlа дlадийнад укхаза гурахьа дув кlаи мукхи. Царех 2978 гектар илатийна лаьрхlа хьокхаргъа совхозе, юхедисар аьлли силосен лаьрхlа.

Дика хиинад ялатеш совхозе. Дика даьа царна гlулакх а. Хlинз ка баьикха кхачаш латт мукхи кlаи. Керттера гlулакх да хlинз сихагlа из чуэца кийчо яр.

Кхаш лелаераши хьабиь хьувкъам боа а ца беш сихха чуэцара эша кийче еш низ кхоачар ду ремонтни мастерске болхлоша а комбайнераша а.

Совхоза тове езача 13 ялатий комбайнах хlанале тоаьй 11. Тоаль яьннай 11 тайп-тайпара жатка, 13 силосни комбайн, ерригa йол хьокха машинаш, кхыраш а.

Укхаза ала доагlа «Назрановский» совхоза ремонтникаша, шолш ахкача тайпара, 10-гlа июнь тlаккхачалехьa тоаль баргбар ерригa техника, вагахьа сапна цар белха доьваш, дукхa кхоачамбоацараш нийсдена дехаре. Масала. Грозненски МРО зарядка е йиъхьa 9 аккумулятор лар йоацаш еина хlаьлар, блокай корташ тоадаьдац, иштта кхы дукха а. Хlаьта а совхоза керттера инженер Мальсагов Мухьмад, мастерской заведующи А. Таршхоев сихха оарцагlбаларах хlинз ерригача комбайнашта аккумулятораш хургья. Цудухьа хlинз цхьа комбайн мара йисаш тоаешаш. Из а кастта тоаль ергья.

22—23-ча июне совхозе лаьрхlад, техника ялаташ чуэца боккъонца кийча я яц хоаргдолаш, платий кхаш 50 гектар хургйолча участкашта деиъа а декъаш наькъаш даьха. Цига белгалдаргда комиссе а комбайнерий а бlаргашца зийна кхоачамбоацараш, хlаьта уж сихха дlа а доахаргда.

Совхозе мел доле ялат хьалха хьекха а хьекха тlаккха ярда лаьрхlад 15 дийнахьа. 5 дийнахьа ялат хьекха lодуларгда, 10 дийнахьа оарцаргда.

Уж графикаш хlинз массе бригадашка дlакхоачийташ латт, хlара комбайно, жатко бергбола болх а моттит а белгалйоаккхаш латт. Цу гlулакхо торо хулийтаргья комбайнаш къал-lо ца кхувлаш йорга лертlа боля байта.

Ялат чуэцаш йола техника дика кийчъерал соагlа ялат чуувзаргдола автотранспорт кийчъеш латт совхозе. Ерригa 43 грузовой машинах 38 болх беш я. Царна ремонт яьй бораш лакхдеш, арданхаш техай ялат дукхагlа чухошергдолаш. Юхейисача 5-нена ремонт еш латт. Бакъда, 43 машин тоьаргьян совхоза комбайнаш лээтта ца еш ца хаддаш ялат дlауаза, цудухьа хlинзaе Грозненски АТХ-цца договор еш ба совхоза кулгалхой.

Машинаш ялат дахьаш хьатташта хьатlаувзаш доле наькъаш тоадеш латт массе отделенешка, хьатташ кийчъяь. Хий lоуларгдолаш харшаш лоаташ юкъе айь ю хьаттеш.

Ялат чуэцача хана болх дертlа дlабахьара члоагlа лоархlаме да механизаторош тlера ца боахаш царна дае хlама кийчделта, lобуеща моттиг хулийтилга. Из дерригa кхоачашде гlерт «Назрановский» совхозе.

Къаьстта белгалъяьнна воа. Мальсагов Якъуб управляющи вола Яндаре отделени. Из массарел хьалхагlа йистеьний комбайнашта ремонт ер. Дика къахьийгад цу отделенерча комбайнераша Хамхоевгlар Юсепеи Ахьмадеи.

Цу отделенья дукха тlехьайисаш вожаш а.

Хlинз вlаштlехьбаьккхача тайпара ялат чуэцача болх бойя тешаме ала йиш я «Назрановский» совхоза управлене кхыча боахамел хьалхагlа ялат чуийца яргхилар. Хьалхара белгалонаш иох тешавеш я.

В. АРЧАКОВ, тха собкорр.

МЕХКДАЬТТАХОЙ НОВКЪОСТИЙ

ТИРКА дукъах дlадолх литера тока вышкасаьргаш. Царех цхьадараш буруа деттача, скважинашка долх, вожаш «Малгобекнефта» НПУ цехашка. Малгlалбика мехкдаьттахошта цо хадлаш электроэнерги хилийта еза электриккий. Цу гlулакха дика къахьегаш я электромонтажнийн цеха коллектив. Ди - тlехьа дьинар совдоахаш къахьег къонача специалиста Валиев lалаудина кулгалдеча коммунистически къахьегама сийлен цlи лелаеча участка коллективо. Къилбаседа-Кавказа горно - металлургически институт а яьккха электропонке балха вера из. «Малгобекнефта» НПУ цхьоалагlча промысла ставкашта-качалкашта электроэнерги дlателаш а до кулгалду электроцеха № 1 йолча участка коллектив. Электрикий новкъостица промысла ерригача скважинашта телеуправлени лелаю. Къьначa фондах пайда эцача скважинашка болх беш 230 электромотор ба. Хlара денна цар мишта болх бу хьожаш хул электрикаш. Къаьстта дика къахьегаш ва электромонтер Мордаиев Анатолий, Ведзижев Махьмад, Дударов Ширвани. Цхьа моттиг нийсъеннаяц цар болх беча участко скважин сеца латташ.

Хlинзе а lепа кийчо еш я новкъ Валиева кулгалдеча участка коллектив. Ремонт еча заводе дlа а ца кхухьаш шоай мастерске электромоторашта ремонт ергlолаш болх вlаштlехьбаьккхаб цо. Цо торо хулийтаргъя укх шера вочахьалкхина 5 эзар сом алча кходе.

Дlадахача шерарчул дикагlа лел рационализаторий болх. Совхиа бlарчача шера балха юкъейихьар 8 рационализаторски предложени мара яцар, хlаьта укх шера хьалхарча пхе бетта балха юкъейихьар 7 предложени а, цер эзараш сомаш пайда баьб. Укх шера 1,5 эзар сом пайда бергбола ахм а 10 предложени кийчъя доп дениад участка болхлоша.

Къаьстта дика къахьегаш я коммуниста Коттоев Тlурас кулгалду коллектив. Цо гlулакх ду «Малгобекнефта» НПУ эгара йоккхагlйолча кхоалагlча промыслана. Бархl бlаь соагlа электромотор хlинзлехьа дlаоттабьй, план тlехкхоачадъяьй. Электродвигателий мощностех бизза пайда эцарах укх шера цу коллективо кхоль электроэнерги 280 эзар киловатт-сахьат да. Дукха ха йоацаш кердача буровойшка йодача лоха вольт йолча сета монтаж ь ьылар из. Пхе бетта план 105 процент кхоачаш а еш 1,5 миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхольй цо, хlаьта шера тlайийцача социалистически декхарех кхое лаьрхlар 2 миллион киловатт-сахьат мара яцар.

«Красный молот» коллектива болам хьал е лаьца 6 бетта план 105 — 110 процент кхоачашъ дерхl цу коллективаша. Хlинз уж декхараш толамца кхоачашдеш да.

В. ТАГУРОВ.

ГlУЛАКХ МИШТА ДУ?

ДlАЙИННАЧА ХlАМАШТА 1964 ШЕРА 15 ИЮНЕ КХАЧЧАЛЦА МАССА ГЕКТАРА ТlА ГlУЛАКХ ДАЬД ХЬАЬОКХАШ ЙОЛА

СВОДКА

(дlадийнача лаьттаца нийсдеча процентех).

Производственни управленеш	Хьаьжкlаш	[illegible]	Шекара свекла	[illegible]	[illegible]
Урус-Мартана	86	100	84	28	75
Наурски	83	88	99	69	65
Грозненски	80	100	88	36	85
Шаьла	63	62	82	6	68
Шелковской	61	88	37	24	97
Сунженски	47	93	27	71	73
Наьсарен	38	46	64	72	14
Ножай-Юрта	27	91	78	20	79
«Грозенко» совхозаш	87	—	48	52	60
Консервни объединене совхозаш	100	—	—	100	95
«Скотооткорма» треста боахамаш	31	—	—	—	—
Респ. юртбоахама опытни станци	89	100	91	100	92
Ерригача республике гlолла	63	82	79	89	79

НОВОУСМАНСКИ КОЛХОЗХОША ДlАДОЛАДАЬ ГlУЛАКХ

Парте XXII съезд хинначул тlехьагlа Воронежски областа 90 процент колховаш къахьегамах ахчаца мах тела йолаенной. Юртбоахама артелий оахама хlара гектара тlара юкъера доход 72 сомагара 110 сомага кхоачаш лакхъеннай укх шин шера, хlаьта колхозхоша доакхка ахча цхьан ахаазен хlинз хиппадц ьнна дукхагlа хиинад.

Хlинз кхаш лелаеча механизированни звенешта къахьегамах аккордно-премиальни мах тела болалуш ба воронежски колхозхой. Цо цхьатарра дlалоархl мел къахьегам дlабахийтаб а, цуп дикал а, вешта аьлча продукци хьахиларах мел доаллар.

Керда прогрессивно система дlайолаьраш — Новоусмански производственни управлене колхозаш. Цар дlацоладаь гlулакх хьа а нийца, цу зонерча хlара боахаме хlинз вlаштlехье а ньккха болч беш я хьаьккхача продукце — шата, ганарий, шекара свеклай, силос йоаккхача доакъара, аргlеш даьча чии цхьан центнерах мах тела школа. Цу маькa боарам йоахамашка нийсденнача хьалашка хьежна оттабаьб. Артела правлене оттаяь хьувкъам лакхбаре план кхоачашъяьчул тlехьагlа цуига хьежна лакхлу из мах а.

Республика заслуженни механизатора Мануковский Николая бригада болх беча Кирова цlерахча колхозе планах 23,5 центнер ца бола ялат, фуалъяьккхача хьажкlий — 40 центнер, е шоша гlад а тlехьа 300 центнер яккха лаьрхlад хlара гектара тlара.

Из план кхоачашъеш хилча бетта 225 сом доакх полеводамеханизатора. Къахьегамах телача маькага совнагlа дlадолар, даьча лоархlамаша яхача, 37,5 эзар сом да, хlаьта кхашкара соннагlа хьатlайоагlа доходаш — 240 эзар сом.

Новоусманцаша керда дlадоладаь лоархlамера гlулакх парте юрта обкома комитета бюрое могдаьа. Цар гlулакх хьаллавизд областерча дукхача боахамаша. Новоусмански, Борисоглебски, Бутурлиновски производственни управленеша къахьегамах мах телара керда система lомапра курсаш яхкай колховий счетоводаштен экономисташтен лаьрхlа.

г. Воронеж. (ТАСС-а корр.).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КЕРДАДАР ХЬАЛЛОАЦАШ

«Знание» яхача общества Ведана района отделене 1963 шера 24 ноябре маьхера инициатива дӀайолайир дына духьалара пропаганда кхи тӀе а чӀогӀъе аьнна. ХӀара лектора декхар тӀейийцар дынах тешарашца тӀегӀертта болх а беш, царех нах кхаь сахьт кӀезигагӀа воацаш дынах хьакхоастабе. Совещане дакъа лаьцараша республикерча «Знание» яхача общества берригача членашка кхайкарал дир из гӀулакх хьаллацара уж тӀахьехаш.

Парткома бюрос из инициатива мога а яь, хьалда мероприятеш белгалъяьхар районе дына духьалара пропаганда юкхьанцарча партийни организацешка гӀолла чӀогӀъяра йолча новкъостала. «Знание» яхача общества юрташкарча группаша шоай болх дӀаболабаьб юкхьанцарча партийни организацей кулгалца.

Юрташка шо-шоашта микрорайонаш елар общества членашта хӀаранеца къаьст-къаьста болх бергболаш, дынах тешарех 3—4 саг учете нийцав хӀара члена. Дынах тешарашца болх бе аьнна тӀайийца декхараш кхоачашдара беча балха план а царца ергйолча беседайи лекцейи тематика а оттаьй парткома идеологически отдело.

Парткома бюрос чӀогӀйир идеологически отдело атеистически темаех лекцеш еша аьнна бюро членаштеи районе кулгалдеча болхлоштеи оттаьь тематика.

Нагахьа санна дӀаихача шерашка атеистически пропаганда лелаеш районе берригаш а цхьа иттех лектор мара хинавеца, укх шера дына духьалара болх беш «Знание» яхача общества членех районе кулгалдеча болхлоехи 300 совгӀа саг ва.

Укх шера шоаза совещани йий лекторски группай председателаща шоашца юкхьанцарча партийни комсомольски организацей секретараш а болаш, 30 марта ерригача района юкъара собрани йир «Знание» яхача общества лектораща. Цу совещанешкеи собранешкеи КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенешта пропаганда яра дешаш дувцача хана къаьстта теркам тӀабохийтар дынах тешача нахах хӀаранеца къаьст-къаьста болх бара а Ӏилмин-атеистически темаех лекцеш ешара а.

Укх шера пхе бетта 146 лекци йийшай районе. Цу лекцей темаш ераш я: «Бакъдар дий къорӀа тӀа?», «Мишта хьахинаб ды а даьлах бола тешам а», «Долаш дий къематден чура вахар», «Ислама реакционни чуловцам», дукха кхыяраш.

Къаьстта дика болх бу Даргински школей (председатель нов. Саралиев), Дышной-Ведана бархӀ шера дешача школей (председатель нов. Гацаев), Дышной-Ведана юкъерча школей (председатель нов. Баширов) Элистанжерча (нов. Битимиров), Курчалоерча (нов. Атабаев), МехкатӀарча (нов. Гулуев) школай лекторски группаша, кхычар.

Цу группашка дына духьаларча пропагандана кулгалду цар председателаша, къонача лекторашта новкъостал ду цар балха.

Дына духьаларча пропагандана юкъе дакъа лаца баьннаб вайнаьха кхелнех в. Масала, Даргински школа хьехархо йолча Авторханова Азае «Ислама кхалсаги» яхача темах лекци йийшар. Дына духьаларча темаех каст-каста лекцеш еш Веданарча больница лоро Ахмутукаева Тамарас, кхычар.

Районни партийни организацей лекторски группай заслуга я еза моттигаш лоархӀаш доле районера Кунта-Хьажий наьнен Узум-Хьажийн зераташ дӀакъовлар. Вахна нах хӀанз вхаш уж моттигаш йолча зерате, цхьабакъда, наг-нагахьа моттигаш хул кхыча районашкара юкъ-юкъера фонатикаш Кунта-Хьажий наьна каш тӀа зерате ухаш.

Укх шера къаьстта дикагӀа гуш да районе тӀагӀертта беча дына духьаларча балхах пайда беркат. Мархий бутт болча хана бераша марха кхаьба цхьаккха моттиг найсъяланзар школе. Мархаш дорстача денoшка дешар юкъах ца дуташ школе ихар бераш. Бахача нахе а, дӀаихача шерашка санна, цӀей а лоархӀаш, белгалдаккханзар из ди.

Районе хӀанз каггахьа мара хулаш хӀама дац мазманаши зикараши доахнӀга. Цхьаза таьзет долча хана мара дахац уж хӀанз.

Ер да Дышной-Веданарча «Знание» яхача общества группо дынах тешарашта юкъе хӀаранеца къаьст-къаьстта беча балха масел. Цу группа кулгалхо — школа директор Гацаев Бекмахьмад мурдий тхьамада волча Акаев Малийца болх бе волавелар. Из дийша а вац воккха саг а ва. Гацаев каст-каста аха ваьлар из волча, советски Ӏилманех техникаех карагӀдьишараш, мехка чурча а арахьерча а вахарах дола хӀамаш дувцар цо цунна. Къамаьл де дог доагӀаш а везаш а хьаша хилар Гацаевх воккхача сага цӀенна.

Цул тӀехьагӀа денз гуччахьа къамаьлаш де баьлар уж. Бакъдолча хӀамаех бокъонца ше дӀакхетаваьчул тӀехьагӀа дыно дувцачох шеквуьла ваьлар воккха саг. Из шек хилар гучадаьлар цхьанне тхьаьткъестлагӀа бийса йолча хана Акаев зикар де ийхачул тӀехьагӀа. Ваха ца туташ цхьа ха яьккхар Акаева, хӀаьта а чӀоагӀа декар дарах кхи ца воалаш вахар из. Кунта-Хьажий мурдаш гобоаха зикар де болабелар, цхьабакъда, Акаев хьожаш мара дакъа лоацаш вацар. Дехар деш кхы ше ца витачул тӀехьагӀа жоп делар цо:

— Оаш даь дуӀаш пу дала дӀаэце-м тоъаргда. Цхьабакъда, из вӀалла волаш а вийхьогӀ аьнна хеташ шек ва со-м.

Гацаев Бекмахьмада, Саралиев Ахьмада, дикагӀа болча кхыча атеисташа шоай балха опыт кхычарна дӀалу, ширача гӀулакхашца къовсам лоаттабара районни партийни организацена новкъостал ду.

Дына духьалара пропаганда лелаяра новкъарле еш дола алхха цхьа кхоачамбоацар да тоъал нохчий меттала атеистически литература а ширача замани гӀулакхаш леладераш кхи а дукхагӀа гучабахаран дикагӀа йолча пропагандистски кадрай опыт дӀайоаржаяран тхона [redacted] дергдола районни газет а ца хилар.

Лекцеш ешийта районе болх «Знание» яхача общества республикански отделене членаш. Масала, укх шера тха района юрташка «Дунен халкъашта юкъера гӀулакхаш» яха а «Сигален аренашка» яха а лекцеш йийшар лектораша ин. Скрипникевеи Жуковеи. Лекцешта тӀехьа хьекхар хьехем балара гӀулакха чӀогӀа лоархӀам болаш дола диафильмаши документальни фильмаши.

Ширача замах юхедисарашца, къаьстта а дына гӀулакхашца къовсам лоаттабеш беча балха юкъе хӀанз а доккхий кхоачамбоацараш держ тхона дика довз, хӀаьта районни партийна организацеший керттерча декхарех цаӀ лоархӀ из болх дӀахо а чӀогӀбелгах. Цу оагӀорахьа бу оаха тхоай болх.

С. САРАКАЕВ,
Ведана парткома идеологически отдела заведующе заместитель.

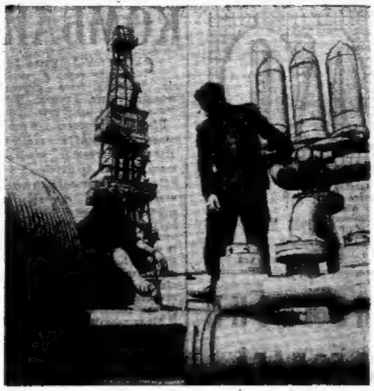

5.500 метр кӀоарга бурув теха «Галюгаевская-1» яха мехкдаьтта скважин яьккхай Нохч-ГӀалгӀай АССР-е. ХӀанз цхьаьккха тӀехкӀоарга скважин яккха кийчлуш ба укхаза.
СУРТА ТӀА: нефтеразведка начальник В. Сапицов (аьттехьа) механик А. Коновский керда скважин яккхара лаьрхӀа йолча буровой насосашка хьожаш боахи.
Р. Дика сурт. ТАСС фотохроника.

ДИКАЧА НАХАХ

ЦУН СИЙ ДУ

ГРОЗНЕНСКИ нефтачеслозавода установкай коллективашта юкъе хьалха латтачарех я коммунистически къахьегама сийлен цӀи лелаю тха установка коллектива. Укх шера къаьстта дика къахьег цо. Валови продукци арахецара пхе бетта план 16-ча мая кхоачашъяьй, хӀаьта сийрда продукташ арахецара ях шера план 2-ча июне кхоачашъяьй. Арахецача продукцего дӀабода мах лохбарах хӀанзлехьа кхоаь ахча 50 эзар сом совгӀа да. Планал совгӀа арахийца продукци эзараш тоннаш я.

Тха установка коллективо дика къахьегарал совгӀа, дика кадраш хьалкхеьй, цох доккхал ду коллективо. Установка технологашта чӀоагӀа дукха гезаш, цар сий деш ва коммунистически къахьегама сийлен цӀи лелаеча смене кулгалду воккхагӀвола оператор Меркулов Борис Иванович. 1955-ча шера тхьо шу даьнна зӀамига саг Борис балха вера тха установке, юкхьанца оператора гӀоича волаш болх бир цо. Дика хӀамии зембоаккхаш, хьинаре къахьегаш вар из. Машиндаьтта цӀендара чоалхане технологи Ӏомаеш низ ца кхобеш къахьегар Борисе. ВоккхагӀволча операторий ин. И. Белозерова, Ф. Мельникова, иштта кхычар балха опыт хьа а эцаш дукха ха ялалехьа оператора говзал караерзайир цо.

ХӀАНЗ установкерча хьалха латтача смена кулгалдеш ва из. Дика вӀаштӀехьбаьккхаб цо ший смена болх. Технологашта юкъе йоаржаьй социалистически яхь. Цунга хьежжа да лоаха къахьегама толамаш. ХӀара смена норма 105—110 процент кхоачашъю цо кулгалдеча технологаша, хӀаьта алх бетта план хана дукха хьалха кхоачашъяьй цар.

Ше тха установка балха геча денз Ӏомаь балха говзал къонача болхлошта дӀалуш в дика къахьег Борисе. ХӀанзлехьа оператора говзал цо Ӏомаь итташ технологаш ба тха установке. Царна юкъе ва Гиреев Хьажбикар, Мурашкин Виктор, Исраилов Увайс, иштта кхыбараш.

КПСС член ва из 1957-ча шера денз. Общественни балхах а дика дакъа лоац нов. Меркулова. ХӀанз установке партгруппорг ва из. Хьинаре дакъа лоац установка технологически процесс эргаиккхара. Укх шера цо кийчъяь балха юкъейихьай кхоъ рационализаторски предложени, цар пачхахьалкхена баь пайда ши эзар сом гаргӀа ба. Хьинар яхо ца деш Борисе къахьегарах «Социалистически яхьа отличник» яха цӀи а луш завода сийлен доска тӀа яьккхар из. ДӀахо йодача хана кхы а дикагӀа ца ялар лоаш лоаца боаккха оакх Борисе.

В. БЕЗДЕТНЫЙ,
Грозненски нефтемаслозавода № 16 йолча установка начальник.

ТХА ГӀАЙРБИК

ПРОКАТНО-ремонтни цеха бурплошадке мичча хӀна го йаш я уж шиъ. ВӀаши юхе болх беш ба уж. Цул совгӀа, белкъийта сахолча хана а цхьана хул Хашагульгов ГӀайрбики Радькин Ивани. Къахьегамца чӀогӀденнад царна юкъера доттагӀал. Буровой оборудование ремонт еш ба уж. Ше шу хьалха ГӀайрбиньа балха разряд лохагӀа яр Иванчул. Нов. Радькина новкъостал а деш хьинаре къахьегарах хӀанз лакхагӀйола разряд делаш ва ГӀайрбик. Эггара хьалхе из балха вича цунна болх Ӏомаба хьожавир Иван. Из балхе арахьеранча хьалхарча дийнахьа, бахьан фуд а ца хоаш, цӀаьхха ехача скважина ремонт е бахар уж. Кхоъ-шиъ слесарь ваха везача шоаш шиъ вахар скважина ремонт е.

Оаш из болх бизза кхоачашберггиларах лог тийша ва со, — яьлар прокатно-ремонтни цеха начальник Горбунов Владимир Петровича. Цига дӀахьачача болх мелла хала бале а шоаш шинне чакхбаккха лаьрхӀар цар из.

Болх дӀаболабалехьа ехача превентерах лаьца беседа йир Радькин Ивана. Из мишта вӀашагӀъеккха еза е мишта вӀашагӀйолла еза дика дӀакхетавир цо ГӀайрбик. Инструменташ бе а ехха болх дӀаболабир. ДӀаьнияр дика кхетадеш керда вена болхло хиларах толамца дӀаболар болх. Превентер вӀашагӀъеккхача скважин сацар баьхьа гучадаьлар. Узлашкара гемета чӀоагӀа бӀехъенна яр. Сиха цӀенйир деталаш, царна машиндаьтта а хьехха шоа вӀашагӀделлар превентер. Бурув детташ слесарашта чӀоагӀа раьза хинна баркал ехар. Кердача балхлочо тӀехьхна дӀаелар экзамен, — йоаккхар. Балха да йистехьа дукха ха йоцаш, цига начальникга задания толамца кхоачашъяьй аьнна хоам бир Радькин Ивана. ГӀайрбика раьза хиннача Ивана дика слесарь хургва цох аьнна хоастаир из. «Превентерий мастер» цӀи тиллар къонача специалиста. Цу шеа рационализаторех дикагӀарех лоархӀаш ва Радькин Иван. Из болх а чӀоагӀа безабайнтар цо ший новкъоста. Укх деношка шинне а цхьана кийчъяь балха юкъейихьай цар превентерашта ремонт яра беак аттача бокккха цхьа рационализаторски предложени. Къахьегама дика толамаш лоьхаш Хашагульгов ГӀайрбика хьинаре къахьегарах СССР-а халкъа боахама толаман Выставка бронзови медали ахьи премии еннй цунна. Иштта дӀа-юха новкъостал а деш къахьег цар шинне.

А. ВАКАЛЮК,
инженер.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР

ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Социальни обеспечене органий балха юкъе общественни хьисапаш дегӀаккхувзарах дола дош дийцар дукха ха йоацаш Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме. Доклад йир республика социальни обеспечене министра нов. Н. И. Олейникова.

Республика Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, социальни обеспечене органашка болх беш а бахача наха ду гӀулакх тоадара новкъостал деш а штате воаца 63 инспектор-ревизор а 116 общественни инспектор а хилар. Пенсей гӀулакхашта предприятешкеи учреждешкеи 114 комисси вӀашагӀъелла. Горагорски Аргунен поселкашка общественни хьисапе болх беш социальни обеспечене городской отделий подотделаш я. Жалобашка хьожаш иштта штате боаца числекторaш ба сопобеспечене министерстве а.

Цхьабакъда, социальни обеспечене органаша кхоачамбеъац хьалха хиннача районцентрий нах бахача пункташке а 20 микрорайоне а бахача наха гӀулакх дергдола (пенсеши пособеши хьожадеш дола документаш кийчдеш уж нийса кийчдаьлий хьажара, пенсионни книжкаш дӀадаларе царна регистраци яри, цхьаь биначa дукха бераш долчен ноаношта книжкий ха йӀаьхьар) комиссеш а кхы тайпа общественни организацеш вӀашагӀйохкара хьакъехьара Лакхехьарча Совета Президиумеи партийни органийи рекомендацеш. Сунженски Шалла, кхыча районий дукхача юрташка бахa нах пу деша 40—50 километр гаьна районцентрашка аха безаш хул.

Социалистически доалахье лораяра а пенсионни законодательство ше маьрра кхоачашъяра а хьакъехьа къамаьл доладеннача хана общественностага новкъостал нийсаа социальни обеспечене органаша. ХӀанз а моттигаш а пенсеши пособеши боккъо йоацаш сепанеши хьежадеш (Шалла, Наьсаре). Цхьайолча районашкара общественни актив шийн болх нийсса чакхбоаккхаш яц. Советий массазарча комиссешна бувзам боацаш бу цо болх. ДикагӀа болча общественникий бакъахьара опыт кӀезига йоаржаю, активаца семинараш, совещанеш яц социальни обеспечене министерства.

Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, инвалидашта пенсионерашта переосвидетельствовани яра нах бахача гаьнарча пункташка лорий-къахьегама экспертни комиссеш (ВТЭК) ухийтийла аьнна оттаьь порядок телхаеш хилар, инвалидаш хьалхагӀа а санна районни центрашка е город Грозне аха безаш хилар.

Къахьегамхой депутатий моттигерча Советий исполкоммий геркотӀиерзайир цар социальни обеспечене органий балха доадача тӀахьожам лоаттабеш ца хилара, йоваш йолча болхлой кадрашца уж чӀогӀъяра кхоачамбоацаш царна новкъостал деш ца хилара.

Ше тӀайийцача сецам тӀа Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьхах лакхе дийца кхоачамбоацараш дӀаладаран социальни обеспечене министерства а моттигерча цун органий а болх чӀоагӀа тоабаран тӀадерзадьдола гӀулакхаш, увахӀено лоарaяра министерство декхарийла нах бахача гаьнарча пунктaшка ВТЭК хан-ханнахьа ухийта Ӏалашде.

ЧИМКЕНТСКИ ОБЛАСТЬ. XXI-ча партийни съезда цӀерахча совхозе хьалъеш латт Къуабехьен-Казахстански крае йоккхагӀчарех йола механизированни птицефабрика. ХӀара шера укхаза хургъа 80 эзарнех кӀезигагӀа йоацаш янз котамаш. Болх бе йолаеннача корпусашка эггара хьалха яха хайнай 25 эзар кӀорниг.
СУРТА ТӀА: совхоза птицефабрике.
А. Ирисова сурт. ТАСС фотохроника.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШТА

Массанена а херте даь цу тайпара цхьа йоазув а долам кхо статья кепа техай «Известеш» тӀа (№№ 129, 132, 134). Цар юхоамий кепа тох оаха.

Дунен социалистически содружестве хӀанз из дегӀаахара Ӏадьмате лоархӀамера процессаш хул. ДукхагӀа йола социалистически пачхахьалкхенаш шоай политика Пекина великодержавни наькъа тӀаерзае раьза ца хиначул тӀехьагӀа, социалистически лагера барт эгӀаберговзла гӀулакхаш леладу КПК кулгалхоша, цхьа мехкаш воккхарна духьала уттаду, шоай тӀакъожам а вликии а йолаш хургйолча пачхахьалкхений къаьстта блок вӀашагӀйолла гӀерт.

Цу хьалашка къаьстта чӀоагӀа отт социализма мехкашта юкъерча гӀулакхий ленински нормаш кхоачашъяра хьакъехьарa дош.

Социалистически содружество — из мехкийн халкъийн керда исторически цаӀал да. Социалистически мехкашта юкъерча гӀулакхий принципаш хьахинний социализм цхьан мехка доазонел ара яларeи вежарашха йолча пачхахьалкхений система хьахаларeи естественни продукт санна.

Ӏаьдал халкъий бе деначa мехкашта хьалхарча юкъьнта керттера гӀулакх дар политически гӀулакхашта кхоталуга. Цу шерашкехье а хьахилар социалистически халкъашта юкъерча гӀулакхашкара керттера, хоадам беш йола тенденци — хийкъа Ӏаьдал чӀоагӀдара, общественно-политически вахара керда формаш чӀоагӀа дӀаоттаяра, империалисташа леладеча гӀулакхашта цхьана духьалъоттара низаш цхьана тохилга.

Вежарашка долча мехкий низаш координаци яра процесс йоазвш йолча халонашта тӀаӀоттаелар. Къона халкъа-демократически пачхахьалкхенаш дегӀаахара боарам тайп-тайпара хиларца, къамий массаза а шоай традициони предрассудкаш хиларца дувзадена хьахиина яр уж. Социализма наькъа тӀа даьннача къамашта юкъе хьалха тӀемаш хиннад, дӀа-хьа тийттад доазонаш, каст-каста нах шовинистически уйланца кхетабеш моттигаш хиннай.

Уж фактораш теркал ца йича йиш яцар коммунисташка. Къамаьн хьашташ ерригача социалистически содружества юкъерча хьаштаща тарде йиш кулийтаргйола барт-цхьоагӀон формаш практике мара хьаюлургьяц.

Ленина васкеташта тешаме болча советски коммунисташа е шиз а, е рузкъа а кходанар чӀоагӀга могаш тӀа урдотта къонача социалистически пачхахьалкхенашта новкъостал дера. ХӀара доагӀача шераша чӀоагӀаора паргӀатача халкъий вежарашха йола барт-цхьоагӀо.

Цхьабакъда, из прогрессивни процесс юкъаккхувзар Сталина культ личноста идеологин практикен тӀалаьтта хилар бахьан долаш. Ший бе деначa Ӏаьдалга гӀолла мехка чухь ауламаш а леладеш, кхыча мехкашарча гӀулакхашка а командоваен човхамеи гӀожача приемех пайда эца гӀертар Сталин.

Духьалено шийна духьале хулийташ санна, иштта Сталина великодержавни политико а национальистически харц уйлаш дийн а йора, чӀоагӀ а йора. Культ личноста идеологи практикен дӀаяхкаллца йолча хана уйлае а хьаштдацар социалистически содружества мехкаш дӀахо кхи а айхагӀча вежарашха йолча цхьоагӀонца гӀоргхилара. Из сийлахь-боккха болх дӀаболабир хӀанз китайски кулгалхой пун идеяшта эгӀазъеннца духьалбаьннача КПСС XX-ча съезло.

Вежарашха йолча партешпарчеи мехкашпарчеи гӀулакхашка хӀанз юхаметтаоттаньё цхьатарра бокъонаш йолен вӀаши чурча гӀулакхашта юкъе ца гӀертарех принципаш. КПСС ЦК инициатива йер тӀа даьхар социалистически Югославецара гӀулакхаш, бахьан доацаш СКЮ кулгалхошта даь бехкаш тӀерадаьхад. ГДРера, Венгрера, Румынера, Болгарера, Китаера вӀашагӀъийна акционерни обществаш дӀаяькай Советски правительства, ерригa активнаш е цар доккхагӀа дола пакъа кхы хьадахаргдоацаш доагӀаш долча мехкашта дӀа а луш. Порт-Артуречеи Дальнеречеи тӀема-форда базана йола ший бокъонаш битай вай мехко.

Ала доагӀаш да, социалистически мехкашта шоашта чухьара санна, иштта царна юкъерча гӀулакхашкара а культ личностах юхедиесараш дӀададар массанена а дезаденна ца хилар. Цхьадолча социалистически мехкашка корабаьб дог тийша культ личноста тӀехьа латтараш а. Доал цхьанне га долча гӀулакхашка баьннаб уж, халкъаца дагабувлга дӀадахьнад царех, шоай цӀерахча критически замечанешка ладуваӀгалга дезаш бац уж. Цу тайпарча кулгалхошта из эшаш а кхыметтел зулам а хет социалистически демократи, халкъа инициатива эржар, шоашта товча тайпара йола критика. Цудухьа шоашта моттигерча дар культ личноста идеологи практикеи, шоашта хьаштийолча тайпара уж дӀалийе а еш, лоаттаяра. Иштта хиннад Албанеи Китаеи.

Шеко йоацаш да, Сталина культ личност йолча шерашка хьахинна порядкаш, чурча политика доккхийча дешашка дьхарадалкара хӀамаши гӀалаташи, фуннагӀа-моллагӀа даь а уж харцахьара хӀамаши гӀалаташи нийса хетийта гӀертнага тайпа е гаьза гучадалаза Ӏе йиш йолаш дацар цу мехкий арахьарча политике а кхыча социалистически мехкашцарча цар гӀулакхашка а.

Социалистически мехкашта юкъера гӀулакхаш хьахьоккхаш йолча ерригача принципашта юкъера китайски кулгалхоша эгӀа хьахарча аргӀанна хьа а къоаста белгал а йоакх хӀара социалистически мохк ший лоӀамах а кхичар мукъах боацаш а хилара принцип. Цхьабакъда, китайски кулгалхой практически гӀулакхашка хьахьоах, «ший лоӀамах» «кхьчар мукъах боацашие» хиларах цар мел дувца хабараш моттийтен нах Ӏехабеи дувцаш хилар. Мадарра аьлча кхы тайпа гӀулакх дага долаш я цар политика. Цкъа-дале, уж гӀерт социалистически халкъий къамаш сакхетам лакхбаларца Сталина уттаьь порядкаш нийсонца харцахьа лархӀарца спекуляци а леласа, Советски Союзан воккх социалистически мехкаштен юкъера юкъ аккха, КПСС авторитети вайнийн толхае, вежарашха йола пачхахьалкхенаш вӀашагӀъяхка. ШозлагӀа-дале, уж гӀерт социалистически содружестве къаьсттача хьал тӀа шоаш хилийта, шоашта ловр вежарашха долча мехкаштен партештен каудеха.

Хабара я доацаш, гӀулакхана суверенитета цхьатарра бокъонаши лелаяра маӀан да: из е кхибале а болча социалистически мехка оттадаьча законий, порядкай, традицей сий дар; мехка доал деага халкъо тийша тӀадеӀлла йолча кулгалдеча правительствеши партийни органий сий дар; исторически дӀаниеденна пачхахьалкхений доазонаш лархӀар. Суверенни пачхахьалкхенашта юкъерча гӀулакхий уж ерригa элементарни нормаш китайски Ӏаьдалаца чӀоагӀа телхаеш я.

Официальни политически наькъа боарамга кхоачашеш лаккхадаьд Китае Советски Союзен дуккхача кхыча социалистически мехкийн чурча гӀулакхашта юкъе гӀертаьга. МегаргӀоацидега шоашка дуккхаза дӀахайта доалашехьа а, советски гражданашта политически обработка е гӀерт китайски организацеш Советски Союзерча КНР учреждении болхлой, китайски студентий, аспирантий, туристий, тайп-тайпарча делегацей членай новкъосталия. Китайски организацеш Советски Ӏаьдала духьалара литература ухийт СССР-е, дукхагӀча хана къайлагӀарча наькъашца. Къаьстта чӀоагӀа бохам бу китайски Ӏаьдалаша советско-китайски доазон тӀа гӀертадеча инциденташа, дукхагӀча хана йоккхийча провокацешка а дувлаш долча.

Советски правительства массаза а лаьрхӀад, хӀана а лоархӀ социалистически пачхахьалкхенашта юкъера доазонаш деттагӀален вошален доазонаш хила дезаш хилар. Вайнаьр велча, деттагӀал тӀехь дагадовлара наькъаца кхоастада дезаш дола доазонцара лелаш хила тарлу. Цхьабакъда, уж дешаш цхьанна а тайпара хила йиш яц политически спекуляцеш лелаяра, цхьа халкъ воккхана духьал оттадара дола бахьан.

Статья тӀа дӀахо мадарра дувц, пролетарски интернационализма, къамий суверенитетех цхьатарарча бокъонийн сий дара принципий лара тӀа Албанецара гӀулакхаш дер тӀа дика Советски правительства мел лелаер чакха а доалийтаи, китайски революционераша цхьа никъ а лаьца, саббарагӀа, уйла а еш тиранскеи политикаш Советски Ӏаьдале духьала мишта бойхар.

Харцахье ца хета йиш яц КПК кулгалхой Югославецара гӀулакхаш. Духхьал югославски коммунистара Пекински лидерашта хетараш хьал ца яцар бахьан долаш Югославе «Эггара бӀехагӀа йола фашистски строй я», Югослави «къаьстта ший тайпа никъ бола американски империализма контрреволюционни отряд...» я лаьш дувц цар. Цун гӀулакхашка хьенне доаладу китайски кулгалхоша моллагӀа йола парти марксистско-ленински я яц яха дош. Югославии капиталистически мохк лоархӀаш вер — «бокъонца волаь марксист-ленинец», кӀаьта яхь тийне уйла йолаш вер, — «оппортунист».

Нагахьа санна бокъонца, тешаме дерригача социалистически мехкий цхьоагӀо хилийта безам болаш вай дале, вӀаши дӀа-хьа дувцар кхетаме а вӀаши сий де а деза вай.

Социалистически пачхахьалкхений цхьоагӀо ца хилча, цар шоайла го доаккхаш ца хилча кхоачашдулургдац социализма коммунизман материально-техническе базе хьаяре чоалхахера дешаш, хӀара социалистически мехка а ерригача системе а тешаме оборона вӀашагӀйоалалург ма йий аьнна дага кела а дезаш. Социализма мехкаш шоайла айхагӀа кхета ма хул, цунца дукхагӀа барта хургда цар гӀулакхаш, цунца чӀоагӀагӀа хургья дунен революционни процесс дегӀаяра цар ю влинин.

Чакхдоахаш долча дешашта вӀаши дагадаланза, политика вӀаши нийсьянза, вешта аьлча цхьан къамаша дерригача къамийн хьаштаж кхетамца цхьана тардаза дарг ца хилара хьакъехьара доаи оттадаро ше хьайовк, уж гӀехьвердараш массаза а массадолча хӀамашта а дизза цхьатарра айдалуш ца халар.

СВЕКЛА ДИКА ХЬУВКЪАРГЬЯ

ЯЛАТАШТА гӀулакх делга лерттӀа чакхдоаккхаш латт тха совхоза механизатораша. Каст-каста делхаш догӀаш хилларах екхан хиннача деноех махулла дикагӀа пайда а эдаш из болх дӀахьош ба уж.

Къаьстта белгалдаккха дезаш да пропашки культурашта эггара хьалхагӀа мугӀарашта юкъе деш дола гӀулакх лоацучча хана чакхдаьккха хилар. Цо торо хулийт оасар бохьоаш чӀоагӀдалалехьа дӀадаккха а, хӀаьта культурашта кӀезигагӀа гӀулакх де а.

Из дика вӀаштӀехьдоал тха механизаторий. ХӀанзле еррига майдан тӀа хьажкӀаш хьатӀаьнначул тӀехьагӀа макха а баьккха хьалхара культиваци чакхйоаккхаш латт. Культиваци дика ярах оасар кӀезига да хьажкӀашта юкъе, бакъда, цох кхоачам ца беш шоллагӀа культиваци еш латт хьажкӀашта. 450 гектара яьй из.

Дог гӀоздоахаш толамаш доах хьажкӀаш лелаеча механизированни звено звеньевой Фаргиев Мусас, Цокиева Дебахива, Белхароева Тамарас, кхычар. Квадратно - гнездовни хьисапе Мусас дӀайийна хьажкӀаш дика а квадраташ нийса йолаш а я. Шин оагӀорахьа культиваци яь а ваьнна хӀанз дӀаьккха а из гӀулакх чакхдоаккхаш воалл из. Дебахан а Тамара а яьннай культиваци яьнул тӀехьагӀа шоай участкаш тӀарча хьажкӀашта нег - нагахьа оасар даь а уж нийлхъь а. Хьинаре къахьег хьыболча хьажкӀаш лелаераша а.

Свекла лелаераша дика гӀулакх дар бахьан долаш дика дегӀ дахьаш латт свекла. 246 гектара цкъара культиваци яьй, 184 гектара тӀа оасар даьд, хӀанз шоллагӀа культиваци еш латт свеклана, садохкача хӀаьнита духьал 60 гектара тӀа молхаш техай. Дика хургья свекла.

Эггара дикагӀа гӀулакх ду совхоза механизатораша гидуйргашта. Юкхьанца чӀоагӀа оасар тӀадаларах вочa хьала тӀа йолхаш латтар уж. Сихха оарцагӀа а баьнна механизатораша ерригача 1187 гектар хулача майдан шоллагӀа культиваци йир.

Пен мо хьатӀадаьнна дӀаэттад ка баьккха фийг бузаш латта гуралла дӀадийна кӀа. Юкхьанца гӀулакх дика дарах оасар наг-нагахьа молхаш дӀа ца ихьчача мара дац. Бакъда, цхьаппанахьа чоапилт летаяр кӀия. Сихха самолетаца молхаш етта доладелар тхо. ХӀанзе 2000 гаргга гектара тӀа техай оаха уж. Чоапилг летача теха ца Ӏеш массанахьа а тох оаха молхаш чоапилгаш дӀаяржарг йоацаш.

ЯЛАТАШТА гӀулакх деча кхьа кхыдола доахьӀамера гӀулакхаш дицдалийтац оаха. Масала, доакъар Ӏалашдар, шоллагӀа хьувкъам кхебар. Совхозин хьайбашта чам болаш доакъар кийчдара йоккхача майдан тӀа дӀайийнар баьцаш, вӀашагӀьэаь викен мукхи.

ХӀанзле 157 гектар баьцаш хьакха а хьекха йоахьаенначa зьлах аргӀаш деш латт фермаша. ДогӀаш делхарах 8 гектара тӀара гулъйча аьлах мара аргӀаш даьдац. Бакъда йол йозерца оаха. Доакъар Ӏалашдеш йола бригада, догӀа ма сеццагехьа, йол сихха хьалъзаш я. 150 тонн совгӀа викен мукхен силос еллай оаха. Укх шера доакъар шортта хургда хьайбашта.

Иштта дел тха балхаш. Бакъда, цхьадолча кхоачамбоацараша чӀоагӀа новкъарлеваш ергья ялат чуэцара. Из ха гьана яц. Цхьабакъда. лерттӀа хлат Ӏодоассаде моттиг яц совхозе. Хьатташка кхоалленаш яц, совхоза йоа лерттӀа склаадаш амбараш яц фу леладе. Склахаш, кхоалленаш ца хилча ялат догӀаш кӀал Ӏодоассаде а лоаттале а дезаргда тха. Из тӀаккха доккхадала тарду, дукха эе дергха совхоза. Цу гӀулакха терко а еш сихха ахчанца новкъостал де дезар Министерствас.

П. С. МАРТУСЕВИЧ.

Назрани производственни управление «Ингушский» совхоза керттера агроном.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

УКХ шера хьажкӀаш кхеча механизированни звеноша лелаеча Ерригроссийски социалистически кхьа ялэ яхай тха звено. Цунна духьаленна тхо дӀаяккха юкъ хьежад хьалхагӀа оахош тӀаяйца хиннача декхараша, цул тӀехьагӀа оаха лаьрхӀар 200 гектара тӀа дӀайийнача хьажкӀий хӀара гектара тӀара хьалхагӀа оахош лаьрхӀа хиннача тайпара 45 центнер а из йоаккхаш, кӀенача фуалъаьхача хьажкӀий 65 центнер яккха.

Дукха за йоацаш вона тха ерригаьнача Ерригроссийски социалистически ехьа кердача условеш тӀа йоах, хьучъами дӀадийна лаьттен мара ца доархӀаш хиннача хьалхагӀа дӀаххача шеранка санна доацаш, хӀанз юкъейоаллю звенопарча хӀара члена кӀезигагӀа ьккхача а мел продукци яккха еза хьалъоккхаш йола лоархӀамера показатель.

ХӀанз, хьалхара преди яккхара хьажкӀаш лелаераш декхарайна ба зона хьалашка хьежжа звеной хӀара члена лоархӀаш 3000—4000 центнераш кӀезигагӀа йоацаш фуалйиьхача хьажкӀий а 25 эзар центнер моша гӀаз долаш йолча хьажкӀий якха.

Уж дӀадехараш кхоачамдулургдий тха звеной коллективага? Дукургда.

Декхараш оаха кхоачашдой еррига оаха йоаккхаш йой фуалъаьхча хьажкӀаш 13 эзар центнер хургья. Цунах звеной хӀара члена кхоачар 3250 центнер хул. ХӀаьта кхьа керда условеш кхоачашьелга иштта хурд-хьогӀ, нагахьа санна дӀайийнача хьажкӀех ахаш фийг чӀоагӀбалаза йолча хена силоса лаьрхӀа хьокхаш хилча?

Бакъдар аьлча, цу хана а хургдац тхо тӀехьабусачарех. ДӀайийнача хьажкӀашта оаха гӀулакх дика йойя хӀара гектара тӀара 500 центнер силоса лаьртӀа кьамкӀаш йоахалургие тхога. 100 гектара тӀара йоаккхаргья оаха 50 эзар гектар. Цунах звеной хӀара члена 25 эзар центнер кхоач, хӀаьта звеной ноах членашта 3250 центнер хьажкӀаш йоакаргья оаха хӀара члена лоархӀаш.

ХӀанз тха эггара кертера декхар да тӀаьнниачи хьажкӀашта гӀулакх дика дар. Из задани а дика кхоачашергья оаха. 200 гектара тӀа дӀайийнача тхой ерригача хьажкӀашта бартӀ балха дийнахьа ураге пкоргӀен обработка яь даргхе тхо. ХӀанз хьажкӀашта гербицидаш тохара кийчо ю оаха, хӀаьта цул тӀехьагӀа хьалхара вегетационни хий а цулларгва, аэотин удобренеша подкормка а ергья.

Шоай хьинар кходац тха звеной членаша шоаш тӀейица доккхий социалистически декхараш кхоачашдора, дайм йоакхе ю кар шоай хьажкӀий хьувкъам лекха хилийта гӀерташ.

И. СИТАЛОВ.

Наурски производственни управлени Ленина цӀерахча колхоза хьажкӀаш лелача механизированни звеной звеньевой.

□ □

ЛЕРТТӀА ГӀУЛАКХ ДУ

Укх шера хӀара гектара тӀара оланах 180 центнер шекара свекла яккха езача тха звено коллективо дош деннад 250 центнер яккха.

Юкхьанца дейз дӀаболабаьб хьийкъа свекла кхийра тӀехьара къовсам. Оаха къаьстта чӀоагӀа терко ю цунна лерттӀа гӀулакх дара. Свекла лелераш ханнахьа йистебьннаб цкъара оасар даь хӀаьта цул тӀехьагӀа дена дикагӀа дегӀ а дахь ю. ХӀанз шоллагӀа оасар да докаденнад тха. Оасар дена белгала дика болх бу Вахаев Исмаӏала, Магомадов Ваньаудинна, Вахаев Ӏисас, кхычар а. Массаза а тӀехкхоачашьяр дехьа нормаш. Оасар хаь даьнна кха цӀена да. Укх деношка йистедаргда тха шоллагӀа оасар даь а.

Б. ЭЛЬБАЗДУКАЕВ,

Урус-Мартана производственни управлени «Лермонтовский» совхоза 5 отделене звеньевой.

ШИ КӀИРА ХЬАЛХА

«Красный молот» яхача завода сталелитейни цеха коллективо дика къахьегама котало яьккхай 16-ча июне. Ах шера план цу дийнахье кхоачашъйй цо. Цеха болхлоша беррига шоай низ тӀа а бахийта къахьегарах баьккхаб из къахьегама толам, — йоах цеха начальника воа. Гафта. Инженераша болх дика вӀаштӀехьбаккхарах капитальни ремонт ца еш планах лаьрхӀачул совгӀа 12 дийнахьа болх бир мартеновски пишкаша.

Къаьстта дика къахьийгар мастераша Коржов Леонида, Петров Владимира кулгаддеча сменаша, стерженщикаша из. Комарова, Захаренкос, формовщикаше Темеркаева, Тарасова, кхычар.

К. ТИМОФЕЕВ.

БЕЗА ХЬАЬШИЙ

Толамца дӀахьу гастролаш яй республике Самеда Вургуна цӀерахча Бакински эрсий драматически театра коллективо. М. Ю. Лермонтова цӀерахча театре хьоккхарал совгӀа Ассински, Орджоникидзевски станицашка, «Серноводск» яхача курорте, Грозерча гаражин оборудовани завода болхлошца вӀашагӀкхетар хиннад цар.

ЧӀоагӀа сакъердаме, безамца чакхдаьлар бакински хьеший грозненский — ГНПЗ болхлойн вӀашагӀкхетар. Завода цӀеча уголоке гулбеннавар 200 совгӀа саг. Шоаш бокхача безамца тӀаэцарах гулбеннарашта бархьал аьлар театра директора, Азербайджански а Таджикски а ССР халкъа артиста воа. Якушева. Къамаьл даьча завода директора воа. Семеховас а болхлоша а доккха баркал аьлар Бакински театра артисташта.

ВӀашагӀкхетар йистедоалаш театра коллективо Ибрагимов Мирза «Деревенщина» яхача пьеса тӀара дакъа оттадир, Азербайджан Россех дӀаяхкетарах 150 шу доалача дешна хетаь Ардов Виктора яззаь цхьан актех латта «Печник» яха комеди а хьеккар, актриса Гросс Татьянас стихотворенеш йийшар. ВӀайхача безамца накъа баьхар заводчанаша хьаьший.

П. ПЕТРОВ.

КЪАХЬЕГАМХОША ЯЗДУ

ГОРОДЕРЧА ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕШКА

Бахача неха юкъера атеистически болх дикка айбаьб тӀехьарча хана город Грозерча предприятей партийни организацеша. Цхьайолча предприятешка атеистически темах лекцеш еша лаьрххӀа деноош къестаду. Укх деношка цу тайпара лекционни ди чакхдаьккхар Грозненски крекинг - заводе. Дыка духьаларча темаех лекцеш йийшар завода цехашка цхьайтта лекторо - атеисто. «Дынеца юкъаенна йоацача граждански обрядех» лаьца лекци йийшар «Знание» яхача общества члена воа. Черновас. «Ды хӀанзарча хьалашца дӀа тарбала гӀерташ хиларах» — КПСС Грозненски горкома инструктора воа. Игнашина, «ХӀанзерча ханарча сектантства идеология цуи реакционни чулоацам» — парте горкома лектора воа. Мамлеева, иштта кхы дӀаяо а.

Цу тайпара атеистически темах лекционни деноош хиннад тӀехьарча хана «Красный молот» заводе, ЦРМЗ, консервни комбинате.

* * *

Укх деношка КПСС октябрьски райкомо агитаторий районни семинар йир. Семинаре вар промышленноста а транспорта а предприятешкен бахача наха юкъен кхетама болх беш бола агитатораш.

Районерча агитаторий аргӀан декхарех лаьца доклад йир семинаре КПСС Октябрьски райкома идеологически отдела заведующе воа. Зиновьева. Доклад йистеьлча гулбенарашта йийшар «Ислама реакционни чулоацам» (лектор — КПСС Грозненски горкома лектор воа. Мамлеев) яхен «Вай республика юрта боахам дегӀабара перспективаш» (лектор — республика Госплана юрта боахама сектора заведующи воа. Местковскаи) яхен лекцеш.

* * *

Завода агитаторий семинар хилар укх деношка Новогрозненски механьитта чакхдоахача завода. Дунен халкъашта юкъерча хьалах лаьца семинаре лекци йийшар завода участка начальника, лекторски группа члена воа. Щербинина.

Лекци йистеьлча агитационно-массови балха хьакъерча цхьадолча хеттарашта жопаш луш къамаьл дир семинаре парткомерча политически хешара кабинета заведующе воа. Журбинас. **С. КОТИЕВ.**

Дог тийша ба

Кхо бутт совгӀа ха я Грозненски химически комбинате № 111 йолча цеха шоллагӀа аргӀа болх бе дӀайолаенна. Май бетта план 108,6 процент кхоачашъяьй цеха коллективо. Иштта дика къахьегаш ба цеха болхлой укх бетта а. Ялх бетта план хаьил хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически ехьа хьалха латтачарех а Большакова Антонидас кулгалду «В» яха смена. Арахецача продукца дикал лакха а йолаш, хӀара смена норма тӀехкхоачашъю цо. Дика къахьегаш ба аппаратчикаш Захарова Валя, Силкина Жанна, воккхагӀвола машинист Я. Карасиков, иштта кхыбараш.

И. ОЛИМПИЕВ.

7-ча БЕТТА ЧОТАХ

«Малгобекнефта» № 1 йолча буруя деттача контора коллектива чӀоагӀа даг гӀоздаьнна я. Ах шера план 11-ча июне кхоачашъьй. Ялх бетта планал совгӀа цу денга теха буруя 87 метр я.

Къаьстта дика къахьегарча белгальяьнна я из. Атаршикова, Санникова. Левшина. Полякова кулгалду буруя деттарий бригадаш. Июнь бетта задани 11 дийнахьа 112 процент кхоачашъьяй воа. Полякова кулгалдеча бригадо, хӀаьта воа. Левшина кулгалдеча бригадо цу юкъа бетта план 158 процент кхоачашъьяй. Къахьегама темпаш кхы тӀа лаккхъен 7-ча бетта чотах къахьегаш ба уж.

П. ПОПОВ.

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. Ялаташ хӀадийна а дьнна цара гӀулакх де болабенаб Сальски производственни управлено XXII партсъезда цӀерахча колхоза механизатораш.

Сурта тӀа: гидуйргашта культиваци еш латт, ДикагӀа болча трактористаша норма 14 гектар мара йоацача 30—35 гектара тӀа культиваци ю.

Л. Штейникова сурт. ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Ер шу доладелча денз 200 эзар сени мальха продукци плана совгӀа арахийцай «Моссельмаш» яхача заводо. Ленинградски, Рязански, Тульски областашка дӀахийтай удобренеш дӀатовсаш а, рассада дӀайогӀаш а йола иттаи механизированни машинаш. Уж еррига а планах совгӀа хьаь я.

Сурта тӀа: Ростовски областен Ставропольская ярмен дӀаяхийта кийчъю рассада дӀайогӀаш йола машинаш.

Э. Евзерихина сурт. ТАСС фотохроника.

ДукхагӀа кийчде доакъар

Шьыла производственни управлене Ленина цӀерахча колхоза къахьегамхой ялат чуэцара болх дӀаболабалалехьа йол чуэцара балха керттера дакъа чакхдаьккхе гӀерташ ба. Цар дика кхетаду цунца шоаш ши декхар кхоачашдергдолга: йиш хургья эггара толашагӀа йола йол яьккха ца Ӏеш, сихагӀа болхлойн техникан ялаташ лоацуча хаен доа ца деш чуэцара тӀеерзаергйолаш мукъаякха а.

Соакхарчул дукха а дикагӀа хиннай цонаш укх шера. Хоэв а хеташ белгалданкха дог доагӀа эрий тӀаьыьнача цоний а дӀадийнача баьций а бӀаьи гектараш хьекха хилар.

Нийса гӀулакх да доакъараш кийчдеча машинех комплексо пайда эцача Ленина цӀерахча колхоза кулгалхоша дер. Из гӀулакх чӀоагӀа аьттув болаш хилара тхо тийшар.

Укх деношка чакхйоалаш я колхозе йол хьаккхара компани. Колхоза председателя С. Муслуевен парторганизаце секретара воа. А. Дохтукаевен беррига колхозхой оарцагӀбаьлаб йол чувца. Кхьча коммунисташца цкъана кулгалхой шоаш а ба йол чувцача дакъа лоацаш.

Укх деношка гуйран ялаташ чуэца йолалла езаш я колхоз: 700 гектара тӀара кӀа, 100 гектара тӀара мукх, 100 гектар гаргга горох. Колхозе йол хьаккхара уйла яь ца Ӏеш, хьаштдолча минута кхашка арабовла мара ца безаш кийчбенаб ялаташ чуэца а. Колхозе йолаш йола техника — 4 комбайн 2 жаткен 4-ча июне денз тоаьв латт. ХӀара звеноша технологически карташ оттадаьд. Массе а механизатора хоа ялаташ чуэца доладеннача деношка шийх бе безар малагӀа болх ба.

Саггоачача укх балха деношка колхоза кулгалхоша, партийни комсомольски болхлоша, специалисташа бӀарг тӀера тувлабалийташ доакъараш кийчдеш йолча цхьанне а агрегата, механизма.

Кхоачам хилалц йол кийчъяр гӀулакха цхьа оагӀув мара яц. Мел эш Ӏалашде деза моше доакъараш а, хӀаьта из гӀулакх толаме чакхдаргда тахан хьажжа кхашка къахьегарга хьежжа. «Кхай аьла» дика кхеьнчо хӀаоа Ӏатте 15 а 20 а тонн силос а кийчъергья.

ХӀанз эггара керттердар да хьажкӀашта гӀулакх дикагӀа дерга, уж чуэцаргйола техника кийчъелгӀа, соакка, лаьттан тӀа прогрессивни способах силос йоллача хана даь гӀалеташ зуьлга а кхы уж юкъерда ца доакхилга, а, — йоах колхоза председатела воа. Муслуева. — Йол кийчъяра гӀулакхаш вӀаштӀехьдоахаш лелалашехьа а, дицдалийта мегаргдац керттердар — ялаташ чуэца дезилга.

Доакъараш кийчдеча белгальлар Эльсиев Махьмад, Йоалиев Ахьмад, Обмаев Вахит, Магомадов Султан, дукха кхибараш.

А. ГАПУЕВ.

Шьыла производственни управление комсомола комитета секретарь.

ЮКЪЕРЧА ГӀУЛАКХИЙ ХЬАКЪЕХЬА

КНР правительство дунен халкъашта юкъерча аренера ший гӀулаккхаш социалистически содружества воккх мехкашца цхьана нийсдечара яьнна хиларал совгӀа, цо гуччахьа кьовсам лоаттабу дукхагӀа долча социалистически мехкий барт вӀаштехьбаьнначa ваькъа духьала. Кхыча социалистически мехкий хьашташ чулоацаш йолча арахьарча политика яхеш ше лелаеча хена, царца дагаяла езаш, кхы ца хилча а, хьалхагӀе царга хоам бе безаш хилар лархӀац КНР правительства.

Дунен халкъашта юкъерча арене ше лелаеча гӀулакхашта дега а ца йоалаш, цунца вокх социалистически мехкашта халонаш духьалъяхарах а кхоачамбаь Ӏац КНР правительство. ХӀанз цо гуччахьа хьайоах нежарашка долча мехкашца даь договораци соглашенеши ше хоархӀаш ца хилар.

Ядерни тохкамаш цхьадолча даькъе лехкара хьакъехьа даьча Московски договорах вежарашка йолча партешта хьйттер теркал даьвар китайски кулгалхоша. Социалистически кхычен мехкий общественни уйлашта чӀоагӀа духьале а еш, КНР правительства эсь хетаназр Московска договар деррича дунен халкъий хьашташ «доххар» да оьшна цул маӀан де.

Цу факташа гуччахьа хьахьокх вӀаши консультацеш яра, политикаша дагадувлара, гӀулакхаш цхьоагӀонна лелалара тӀехьа да шоаш яхаш КНР кулгалхоша дуццараш моттийта дуццан хилар.

Китайски кулгалхоша вежарашка долча мехкашцара политически бувзамаш тайда ца Ӏеш, экономически бувзамаш а тел. ХӀаьта а хоаш да, материальни производства дакъе гӀулакхаш цхьана тохилген барта доаладелгеа хӀанз политически даькъерчул кӀезигагӀа эшаш ца хилар. Производства дунен халкъашта юкъера специализаци ярах йоалача гӀойленах пайда яэ ца тигар шеко а йоацаш дуккхача мехкашта кӀезигагӀа аьттув болаш, социализм хьалъяра хьелаш чухьара рынок йоккхагӀа йолча, территори шерагӀа йолча, бейаца дикагӀа Ӏалашхинна долча вокх социалистически мехкашца нийсцача эсалагӀа хургдар. Теркалде довгӀаш да цхьаькха, паччахьалхенаашта юкъерча объединенех социализмах гӀертача хана тӀа-тӀа дукхагӀа пайда эцаш йолча монополистически капитала духьалара средство хиларах тарра, юкъа экономически гӀулакхаш леладанза дарг ца хилар а.

Уж доала хӀамаш кхоачамбоцаш гуччахьара бакъдараш да, цхьабакъда, духхьал царна дуьхьала тӀом беш ба КПК кулгалхой. Производственни кооперацеш кхы кӀоарт ца еш йитаб цар, КПК позицеш хьал ца лоацача социалистически мехкашцара экономически гӀулакхаш дитара ваькъа тӀа эттаб уж. Планашта коардинаци ярa, производства специализацин кооперировани ярa идеяна меттел кхайкабер «шоай цхьанне низашца чӀоагӀале дуццара никъ ба.

Цхьаккха духьал хургвац, бакъдар аьлча, хӀара мехко ший никъашца, ший каякъе къахьегам дукха безарцен хьинарцен чӀоагӀале луьца еза яхача уйлана. Дош кхычох латт: ший доалахьара низаш кхыча халкъий низаш цхьана нийсде дезий, низаш «ший дараш» «ший йоацараш» цхьана тарде дезий? Бакъдараша хьахьокх, хиланза даргдоаца уж хӀамаш китайски кулгалхоша дӀатӀаэца гуташ ца хилар.

Теркалданза валац, социалистически мехкашца лелада гӀулакхаш царга тоьал дика предпосылкаш йолча доакъошка цхьаккха дича а дӀахо леладе безам боацаш КПК хилар. Масала, 1961 шера КНР дӀаяца тиганзар ше хьалхагӀа Польшага заказ даь хиина диъ кема, уж кемаш шоана гӀойле йолча маьлех тӀадилла дург да шоаш польски организацеша аьнна доалашехье я. Цу цхьан ханна хоаш да, КНР 1960 шера уж тайпа кемаш 10-нел кӀезигагӀа доацаш кирра мах а бенна нийса хилар.

КНР кулгалхоша лелабу доадоа декъарча торговле никъ дика хьахьокхаш я укх тайпара факт. Китайски оагӀоно 1960 шера денз дикка кӀезигдаьа ше СССР-га дуккхаш хинна олово, ртуть, вольфрамови молибденови концентраташ; танталo-ниобиеви берилиеви концентраташ, пьезокварцкхьараш санна дола товараш Советски Союзага вӀалла доккхаргдоацаш соццадаьа. Цу цхьан ханна йолаш даннеш я, из бегальаь стратегически бедал КНР-ера империалистически мехкашка ухаш хиларах. Из империализмана духьале лоаттабеча къовсама ший тайпара способ а...

Социалистически мехкашцара боахама бувзамаш теларгахьа лаьца шоай никъ нийса хетийта а гӀерташ, социализма мехкашта юкъера экономически гӀулакхаш вочa оагӀорахьара тойт КПК кулгалхоша.

Планашта коардинаци, производства специализаци кооперировани ши-ший лоӀамах а цхьатарарча боккъонех а чакхьхара наькъаш методаш СЭВ-а мехкаша цхьана вӀаштӀехьаьккхача «Къахьегам дунен халкъашта юкъерча социализмага гӀоала бекъарах йолча керттерча принципашка» оттаь я. Китайски кулгалхоша дӀатӀаэцаш дац социализма мехкашта юкъерча экономически гӀулакхий из программни документ. КНР официальни гӀозараша СЭВ-а принципаш хьовха ца яра совгӀа царна духьалйоакха цхьацадола социалистически мехкий хадкъа боахам ше къаьстта, ше шийтара дегӀахарах йола, оалиигара [illegible] йола установка, шоай экономически дегӀаахарга даладача тӀехьадиса долча социалистически мехкий къаьстта блок хьяра тӀаберзаьб никъ. Из тайпа блок хьаьро шоаш йоацаш чӀоагӀа хӀама тохаргьер, эггара хьалха, цунна юкъейаккхача мехкий экономически хьаштанта.

Дунен социализма система йолаш а дегӀаухаш а я. Из йолаш а хургья дегӀа а ухаргья кхьиеттел уж е кхы дале а дола мехкаш шоашта тайна цхьан юкъа дӀакъасте а социализма вокх мехкашца гӀулакх леладе цар ца туге а. Цхьабакъда, цунах хьалхулаш дар совгӀа йола халонаш, общественни прогресса темпаш бокъо йоацаш лаьгӀелга ца хила бамал бац. Хьанна гӀойле йолаш да из? Социализма мохстагӀашта мара дац. Цудукъа хул из, иӀаккха а юкъ ца оаэш шоай «революционность» кхайкаеш болча наха мадарра аьлча империалисташта новкъостал деш а социализмана эе деш а.

КПК кулгалхой марксизма-ленинизма принципаш тӀара баьнначa накъа тӀа баьха керттера бахьан да кагийбуржуазни идеологи пролетарскичул, национализм интернационализмал хана толар.

КПК кулгалхой воинствующи национализма позицешкахьа боларо къаьстта чӀоагӀача низаца хьахьекхар, тахан социалистически содружествана керттера кхерам национализм хилар. Уккхара хьайоагӀа лоархӀамера политически вывод: вежарашка долча мехкий коммунистически партеша шолха, кхолха, итталха даха деза къахьегамхой интернационализма уйлана хьалхехбара тӀадохийта ниваш. Практико хьальекхаа, дӀахьа дагалуваро хетарашта цхьан маькъа тӀа ца воаккхаш, из е кхыяле а йола коммунистически партеи хӀанз а шийна хета харцахьара хӀамаш, гӀалатера уйлаш йиттая кийчъялланза йоле ситуаци а хила тарлуш хилар. ХӀамаш тайптайнара хеташ хиларо — ахыметтел принципиальни дешаех дараш а — социалистически мехкашта юкъера гӀулакхаш чӀоагӀа толхадарга ца кхоачаве йиш яц ахилга дий из? Дац. Декхар белгала белаш латт аьлча, из латт, идеологически дешашта барт вӀашагӀа ца кхеталга, хӀанз КПК кулгалхоша из деча тайпара, дунен халкъашта юкъерча гӀулакхашца даха гӀертарах.

Практически из фу ахилга да аьлча, из ха, хӀара социалистически мехко, идеологически барт вӀашагӀа ца кхеташ доле дешаш юкъе ма латтий аьвва доацаш, ше кхыча социалистически мехкахьалхашка тӀайица деррига декхараш шоаш мадарра кхоачашде дезаш хилар.

Халкъий социалистически содружества цхьоагӀо юхаоттаяри лоаттаяри духьа лелабеча къовсамо дӀадех вежарашка долча мехкаштен партештен юкъе дӀа-хьа дагалувлара методаши формаши дайн теркалъелга. Дунен социалистическа система практико хӀаннае а вӀаштӀехьъялхай ю йоацаш йола социалистически мехкашта юкъерча бувзама, гӀулакхий координаце формаш. Уж а шие оагӀорахьара а дуккхача оагӀонашкахьара а переговораш консультацеши яр, уж я массаза а болх бу, Экономически ВӀаши йоакъоста ен Совети Варшавски договори санна йола органаш. Цхьабакъда, вахар цхьан метте латтац. ХӀара социалистически мохк чӀоагӀбалара чоахалегӀа а дукхагӀа а хул царна юкъера бувзамаш. Гуччох, хьэттад социалистически мехкашта юкъера координаци политикана вӀаши дагадалгӀен чӀоагӀде деза, кхы а оперативнегӀен боарамегӀен йола юкъера дешаш цхьана къовстадара формаш белгалъяйа еза дош. Юкъ-юкъе ший болх дӀаккхьаргбола социалистически мехкий министрий совещанн вӀашагӀъелаче, уж а кхидале а долча хьадаче дешашта специалисташ каст-кастагӀа вӀашагӀхьтилга дича бакъахьа хила а мег. Лоацца аьлча, вӀаши гаргагӀа хила деза, уйла цхьана е а, хӀар цхьана да а деза — из а бокъонца йола цхьоагӀо.

Коммунистически принципиальность, тешаме хилар, дог-уйла цӀена хилар да социалистически мехкашта юкъерча гӀулакхашта ларде еза дезараш. Из ишта доллашехьа а, китайски кулгалхоша массе тайпара шӀур юкъе беха, къайлагӀа спекуляци лелаю арахьарча торговле даькъе, дунен халкъашта юкъерча демократически организацей балха тӀехь, спорте, и. кх. дӀ. Цунна машар хила йиш яц.

Статья чакхйоалаш белгалдоакх КПСС-ен вежарашка йолча дукхагӀча партей интернационалистически никъ КПК-ен царна тӀехьа йолкхча кхы а массехк партей кулгалхой националистически наькъа бизов котдаргболгах бокъонца дог тийша хилар. Ха дӀа а гӀоргья, хӀаьта еррига социалистически лагерь марксизма - ленинизмен пролетарски интернационализман ларда тӀа юха кхота а лургьа, КПСС низ къобергбац тар ма лу сихагӀа из ха хьатӀакхоачаира.

(16-ча июне арадаьннача «Грозненски рабочий» тӀара).

«СЕРДАЛО»

ДИЦЛУРГДАЦ ЦУН ГІУЛАКХАШ

Мальсагов Зоврбик вань 70 шу дизад

ЗОВРБИК... Мел дукха дувца йиш я цу сагах лаьца! Сийлахь Октябрь хинначул тІехьагІа нохч-ГІалгІай халкъа керда вахар хьадеча мел дукха гІулакхаш да цун цІераца дувзаденна.

Нохч-ГІалгІай халкъа историе чухь Зоврбик гІорвьнна Іилмахо-лингвист хиларал совгІа, просветитель, гІалгІай советски литература хьакхеллярех а ларда еллярех а, багахбувцам, мотт, литература эггара хьалха тахка болабеннарех ва. Дукхача балхий а статьяй а автор ва из. ХІьта уж балхаши статьяши тахханаьца шоай чулоацам бовнза а, хІанзарча Іилма-таххархошта нийса никъ луш а я.

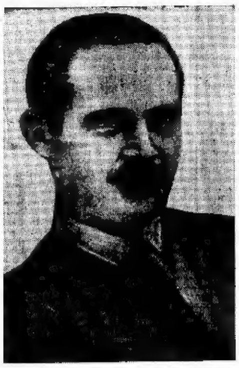

Зоврбик кхелхар 1935 шера 14 мае, из Зоврбик геттара боккха лоархІам болча кІоаргача Іилман балхашта тІавийрза ха яр. Цун валар хилар цІаькха. Цу хана 40 шу мара дацар цун.

Бакъда саго, дунен тІа ныкхача хана йІоахал яц цуи сий дайтар, таханарча вахара лоархІаме дола цо даь дика гІулакхаш да.

Саг кхелхавале а уж цун сийлен гІулакхаш даим дахаш хул. ХІьта Зоврбик тахан а тІехьа дийна ва ший къам сердалонга кердача вахарга дакха цо леладаьча гІулакхашца.

Дукха нах гуллора Зоврбик ваьхача цІагІа. БуротІа вахар из, города юкъе цхьан цІагІа, торо дика йолаш а вацар, бакъда цон цун сесага Тамарен боккхача безамца, ваелца, доккхача гІулакхаца дика тІаэцар хьаьший. «— Безаме ха яр из, Зоврбика цІагІа вІашагІкхийте дІахьош хиннар, — дагаух Зоврбик вошаш а цуница лелаш а хиннача наха. — Цар цига дувцацар даьсса хабараш, къамаьлаш дора искусствах, историех, къамак багах бувцамах, литературах. Зоврбик дийла а ший новкъостел вокхагІа хеталора. сонтал, курал, доккхал цо дезаш саг вар из».

Цхьаннена а дагавагІац Зоврбик сихвенна е эгІазвахе. Цхьацайолча хана уйлане хулар из, бакъда дийла сабаре, наьха юхь еш безаме вар. Цуна эггара дукхагІийзар багах бувцама кІоаргалекашхара жІовхьараш дахар дар.

Зоврбик ваьв 1894 шера Темирхан-Шуре (Буйнакске), Благовещенок яхача городе деша ваьгІав из.

1918 шера Владикавказа тІагІертача деникинцашта духьала хиннача тІема юкъе лакъа лоацаш а хилар из, шоза хала чов а йир цунна. 1920 шера Кълибаседа Кавказе Советий Іаьдал чІоагІденначул тІехьагІа Халкъа просвещене отдела балхаш ду Зоврбика, хІьта Октябрь бетта 1923 шера Лоаман республика Халкъа Комиссаралла хьожаву из. Къамий областаш вІашагІъехкачул тІехьагІа, 1924 шера ГІалгІай автономни областа Дешара отдела заведующе болх а бу цо.

1926 шера Ленинградски университета меттен материальни культурая факультете деша вода. Цига цо иберийско - кавказски лингвистикех Іарбай мотти Іомабу.

1930 шера тІехдика университет чакх а яьккха цу хана дениз ше валлалца гІалгІай а, цул тІехьагІа Нохч-ГІалгІай а историен, меттен, литературан Іилма-тохкама института директор волаш хьавоагІа из.

ЦУ ШЕРАШКА СССР-а Іилмай Академе РСФСР-а юкъе доагІаш дола къамаш тахкара йолча комиссе член а, СССР Іилмай Академе филиала сотрудник а, Къилбаседа-Кавказа педагогически института доцент а, гІалгІай литературни общества председатель а ва из.

Курава Зоврбик чІоагІа хьинар долаш саг а вокха Іилмахо а вар, ший мел бола низ а яькъал а дІаделар цо ший халкъа культура а, искусство а, литература а дегІадоладара.

1922 шера цо оттаьча проектах Лоаман республика Наркомпросо 1923 шера латински ларда тІара гІалгІай алфавит тІакйцар. Шу шу даьннача тІехьагІа, 1925 шера, Зоврбика оттадаьча гІалгІай алфавита проектах шоай алфавита проект оттаеш пайда нийцар нохчаша а.

1925 шера эрсий метталеи 1962 шера гІалгІай метталеи арадаьлар Зоврбика яздаь гІалгІай метта грамматика.

ХІьта цу мел долчул совгІа, эггара хьалха гІалгІай халкъа историе чухь хиннача «Сердало» яхача газета эггара хьалхара редактор ва Зоврбик. Боккха теркам тІаоз Зоврбика баьча Іилман балхо. Нохчийн ГІалгІайн областаш вІашагІкхеталехьа дукхача хана хьалха дениз Зоврбика уж халкъаш вІаши цхьан овлан тІара хьадоагІаш хилар белгал а доахаш, цар истори а, мотт а, культура а цхьан тахка дезлга гучадаьккхар. Цу хана цо яздаь балхаш, цун уйлаш тахан а шоай лоархІам бовнза я.

Нохчийн гІалгІайн метташ вІашкаоза деза яьхад цо. «Нахски мотти», «вайнаьха мотти» яха терминологи эггара хьалха Іилман-тохкама юкъеззар Зоврбик ва. Ший вахара лоацача хана Зоврбика яздаь арахийцад Нохч-ГІалгІай мотт, йоазув, литература хьакъехьа дола теоретически балхаш: «Нохчий йоазув» «Нохчашкахьара культурни балхах», «Классни элементех лаьца», «Нохчий халкъа иллех». Цу балхаша лард еллар нохчий а гІалгІай а метташ, багахбувцам, культура тахкера, цар Іилман хьисап дара. Уж дар эггара хьалха царех дьнна дола дешаш, хІьта уж хІанз а нийса да.

Нохч-ГІалгІай Іилма - тохкама института «Известеш тІа» болх бе Союзни республикашкара а, Москвера а, Ленинградера а истори а, мотт а, литература а Іомаду Іилманхой чуузаш хиннаб Зоврбика. Цудухьа лоацача хана института арахийцар Іилмин «Известе» пхи том, шиь терминологически сборник а, кхы а дукхча балхаш а.

ГІАЛГІАЙ литература юкъе эггара хьалха гІалгІай меттала литературни произведени язйир Зоврбика. 1923 шера араяьлар Зоврбика «ЙоІ йодаяр» яха пьеса. Цу тІара дІадоладелар гІалгІай литература. Пьеса тІа дувц Советий Іаьдал эттача хьалхарча шерашка хина вахара-хьал, Советий Іаьдало шийна сина бокъо бахьан кхалсаго лоаттабу къовсам.

1927 шера Зоврбика язъю «Пхьа» яха пьеса. Тахан а тІехь ший актуальни лоархІам бовнза йолча цу пьеса тІа лакхача говзалца авторо гучадоакх вайнаьха эггара дикагІа дола зулам—пхьа лехар. Зоврбика эрсий классикий произведенешта переводаш еш а стихаш язъеш а хиннайга из дийна волаш наха хоеш дацар. Цо перевод яьй М. Ю. Лермонтова «Морхаш», «Лоаман лакхаленаш», «Кхо пальма», «Утес» яхача стихотворенешта. Цар хьегойт Зоврбика дика перевод еш хиннайга.

ХІьта цу даькъе боккха лоархІам болаш гІулахх да 1963 шера Нохч-ГІалгІай историе, метта, литература Іилма-тохкама института филологически Іилман кандидат Оздоева Фируза редактор а йолаш Мальсагов Зоврбика «ГІалгІай грамматика» араяецар.

Тахан цІи хеза волча Іилмахочун - педагога, просветитела, гІалгІай советски литература хьакхелла а цун лард ела а волча Мальсагов Кураза Зоврбика 70 шу дузача дийнахьа вай деррига халкъа из везаро а дагавоагІаш хиларо а вайга оалийт — дицлургдац цун гІулакхаш. Халкъа цІаккха а бицлац цу тайпара бола ший сийлахьа къонгаш!

Абу МАЛЬСАГОВ,
Нохч-ГІалгІай историен, меттен, литературан Іилма-тохкама института Іилман болхло.

Болх беш да халкъа театр

СУНЖЕНСКИ халкъа театро оттаеча И. Соболева «ЦІен да» яхача спектаклага хьажа баьхкача грозненцаша тІанк аьниа, хьалйинзар Х. Нурадилова цІерахча Нохч-ГІалгІай пачхаьалкхен драматически театра зрительни зал. ЧІоагІа деттача тІоарашца баркал йоахар зрителаша сунженцашта. Из бокха толам бар!

Дог гІоздаьнна йолча Сунженски халкъа театра режиссера Зинаида Сергеевна Чистяковайна цох дохкха совгІат хиннадар. Хала хиннадале а хьалхашка лаьтта декхар кхоачашдаьд.

...Троицкая, Ассиновская, Первомайская яха станицаш, «Серноводск» яха курорт, Грозный... спектаклаш оттаьчул тІехьагІа Москве гІоргболаш ба сунженцаш. Бакъдийхьогl, вай Москве гІоргда яхилга? — ихаш гІозбаьнна хаттараш дора актераша Зинаида Сергеевнайга.

Цхьа шу мара дац Зинаида Сергеевнан цух мар Константин Ильичи ЧистиковгІар Орджоникидзевски станице баьхка. Цу хана Сунженски халкъа театр болх беш дацар — духхьал халкъа театр да, аьнна цІи хилар мара.

Из театр болх бе доладалийтар — из дар Чистиковгарна эггара хьалха хьалхашка этта бехктоккаме а хала а декхар. Болх болабелар «Къоаранигаш доахка йоІ» яха Грязнова пьеса а оттаеш.

З. С. Чистиковас лаьрхІар халкъа театре Орджоникидзе станицерча цхьайттшерарча школа лакхерча класса дешархошка дакъа лаца йита. ВІашагІъелар цхьайтта дешархочох латта керда группа. «Завода кагий нах» яха спектакль оттайир цар. Дика тІайицар Сунжерча къахьегамхоша шаккхе а пьеса. «Къоаранигаш доахка йоІ» яхача пьесах Нохч-ГІалгІай культура Министерствас хьалхарча степена диплом елар, Сунжа района массайолча юрташка оттайир уж пьесаш.

Цхьабакъда, цох кхоачамбеш бацар Сунжера антузиасташ. ХІанз театре 11 дешархочо дакъа лоацача группал совгІа 42 саго дакъа лоацаш цхьаькха группа я. Зинаида Сергеевнас лаьрхІар кхьа актрисаш латта «ЦІен да» яха И. Соболева халкъа турпала комеди оттае. Дукха къахьега дезар — цхьабакъда, сунженцаш халонех кхераш бац. ЧІоагІа да цар дош. 42 сага дІахьожайир ловзае еза ролаш. Керттера, «Даьхе» яхача колхоза председатела Линьков Петр Афанасьевича роль елар Г. П. Костенко, нитта дІахьожайир кхыйола ролаш а.

СПЕКТАКЛЕ дакъа лоацаш вола хІаравар дика кхеташ вар шийна хьалхашка латтача декхарах. Цхьабакъда, царех цхьаккхе а вацар хьалхагІа спектаклашка дакъа лаьца. Актера говзал, доагІача бесса къамаьл де Іомабе безар уж. ДІаухар кала, балхах диза дола деноц, кІираш. Производстве болх баь боаллашехьа театре боагІар «актераш». Цкъаза кхьдиь сахьата йора репетицеш.

Къахьегарах беркат даьлар. — Орджоникидзе станица культура ЦІагІа эггара хьалха спектакль оттаеш гулбеннача наха тІанк аьнна хьалйиззар зрительни зал. Цул тІехьагІа спектакль оттайир «Победа», XIX-ча партсъезда, «ЦІеча Эскара» цІерахче колхоаий колхозхошта, Сунженски района массайолча юрташка баха хилар халкъа театра актераш. Уж дІа мел кхаьчача бІайхача безамца, хозача дешашца, баркал яхаш накъа боахар уж къахьегамхоша.

Боккха кхаа хилар халкъа театра коллективна Грозне Х. Нурадилова цІерахча театре «ЦІен да» яха спектакль оттаьчул тІехьагІа — тІадоагІача шера Москве яха хьожайир коллектив. Из доагІаш дола совгІат да!

«ЦІен да» яха спектакль оттаьчул тІехьагІа сатийна Іеш яц театра коллектив — лоацца, кхашка, фермашка уттае вІаштІехьдаргдоле интермедеш, спектаклаш кийчъю цар. Цуна цхьана «Эрсий актера йоІ» яха водевиль кийчъеш ба уж. Хьинаре дакъа лоац театре дакъа лоацараша Орджоникидзевски станица культура ЦІагІа вІашагІъеллача агитбригаде а. Колхозашта чІоагІа тоам хулаш оттайир цар «Практика», «СалоІа ди» яха зІамига спектаклаш.

Дийтта шу да Зинаида Сергеевнас режиссера болх бу, ткъаь итт шу совгІа да из актриса йола я. Вай мехка дукхача городашка болх беш хиннай из. Цхьабакъда, корта кІайбенна бале а хІанз а хІаьдъеннай со оалаш яп из. ЧІоагІа раьза йолаш, безаме бувц Зинаида Сергеевнас ший къона актераш.

Тешшаме новкъост ва укх ткъаи итт шера Зинаида Сергеевнайна уллув болх беш— цун мар Константин Ильич. Соахка шоаш Орджоникидзе станице хьа ма кхаьччаьге а тоабе болабелар уж района культура ЦІен болх. Зинаида Сергеевна халкъа театра режиссер, хІаьта Константин Ильич — художественни самодеятельноста кулгалхо.

Цхьабакъда, духхьал из болх барах кхоачам хеташ вацар Константин Ильич — Орджоникидзерча цхьайттащерарча школа дешархой 120 сагах латта хор вІашагІ е ела республика дешархой художественни коллективай хьажаре кийчо йир — цига хьалхара моттиг яьккхар. Цул совгІа музыкальни школе фортепьяно урокаш тІа цо. ХІанз Константин Ильич чІоагІа къахьегаш ва цхьа бутт хьалха вІашагІъеллача вокальни группица. «Запорожец за Дунаем» яха опера кийчъеш я группа. Константина Ильича уйла а вокальни группах халкъа опера театр де. Таша мегаргва цун толам баргхиларах!

ЧІоагІа раьза хиина бувц Зинаида Сергеевнас а Константин Ильича а театре а самодеятельносте а дакъа лоацараш. Къастта раьза ба уж «ЦІен - да» яхача спектакле керттера роль ловзаьча К. П. Костенкова, цу спектакле а кхыйолча спектаклашка а дакъа лаьцача дешархошта Никородовайна, Шевченкова, электрика Погосова, пенсионера нов. Леонидова, скори помоща лора нов. Белыйна, кштта кхычарна. Шоаш дер доккха а сий дола а гІулакх долга а хоаш шоай мукъа йола хІара минут къахьегамхошта сакъердам, салоІам бора къахьегаш ба Сунжера культура энтузиасташ. Кхы а доккхегІа толамаш дахв из яйла шуи, къона а къаьна а культура энтузиасташ.

Р. МУЦОЛЬГОВА,
(тха спецкорр.).

КУРСКИ ОБЛАСТА нахкъашка гІолла лела йолаеннай сийрдача басарца лепаш йола автобусаш. Уж кастикасте бІаргаго йиш я районни центрашта гаьнна яхача юрташкн, фермашка, кхаьшкарча степашка. Из я юрта облисполкома наха эша гІулакхаш деча управлене дІаюха лела мастерскаш. Мастерскей болхлоша юкъе — барзкъаш тегараш, ниваш тоаераш, парикмахераш, телевизораш, радиоприемникаш, сахьаташ тоаду пхьараш. Цар деча гІулакхех гІад а баха пайда эц юрташка бахача нах.

СУРТА ТІА: ший болх беш йоалл наха эша гІулакхаш деча Фатежски комбината парикмахер Колычева Галина. «Россия» яхача колхоза свинарка Крутакова Евгениас, ший подругаиз а сашакастикаста пайда эц дІа-юха лелача парикмахерске деча гІулакхех.

О. Сизова сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол декъара

БОАБАР КХЕРАМ БА ПАТРИОТАШ

ПАРИЖ, 15 июнь. (ТАСС). Февурдски судо ха йоацаш набахта бахка аьнна судаш яь бола ЮАР-а африкански халкъа къамий - кортамукъален болама лидераш Нельсон Манделв, Уолтер Сисулу а цар пхи новкъост а самардийнахьа Роббен яхача гІайрен тІа дІабигаб. Цу хьакъехьа Кейптунера хоам бу Франс Пресса агентства корреспондента. Политически гІулакхашта лийцарашта-африканцашта лаьрхІа эггара йоккхагІа йола концентрационни лагерь тІайола Роббен яха из гІайре низаш деши нах боабеши йола моттиг хиларах тарра йоазаш я.

ПРАВИТЕЛЬСТВА ПОЛИТИКА БАКЪЕ ГІЕРТ

ВАШИНГТОН, 16 июнь. (ТАСС). Шн сахьат совгІа ха яьккхар США пачхаьалкхен секретара Дин Раска селхан Къулба - Малхбоален Азерча США политика хьакъехьа кхыча мехкашцарча гІулакхашта йолча сенатски комиссе членаша деча хаттараштa жоп телаш.

КъайлагІа яр комиссе заседани. Из йистеьннначул тІехьагІа цхьакха тайпа хоам бе тигазар Раска Лаоса тІагІолла американски истребителаш - бомбардировщикаш лелара хьакъехьа. Американски информационни агентстваша деча хоамех, царех пайда эц американски разведывательни самолеташ накъа яхара

Лаоса правительства шерра пайда эц «шийна дІаеннача американски самолетех» аьнна хоададир дош Раска.

Комиссе заседание хиннача сенатора Морзес журналисташка аьлар, Къулба-Малхбоалерча Азера американски политика бакъергйолаш дола цхьаькха а кхетамера дош алензар Раска, аьнна.

ФИДЕЛЬ КАСТРО: КУБАЙ КЕРТТЕРА МОАСТАГІА—США ЦРУ

ГАВАНА, 15 июнь. (ТАСС). Английски посольстве хиннача приеме моттигерчен кхыча мехкий журналисташца ше къамаьл деш Кубай премьер-министра Фидель Кастрос аьлар: Тхо чІоагІа дог тийша да революци хилар — из мехка чухьара гІулакх хилара. Ший хьоккамца революционни болама влияни е йиш йолаш я Куба, хІаьта хьоккама из влияни дІаяккха йиш а яц. Оаха лоархІ, революцеш арахьара тІакхаха йиш ца хилар.

ДІахо Кубайнен ВІашагІкхийттача Штаташтен юкъера гІулакхаш дийцар Кастрос. Оаха, аьлар цо, цІаькха а дІаях, нийсхоа вІаши лоархІаш хиларен ларда тІа ВІашагІкхийттача Штатащца переговораш е кийча да тхо.

Цхьабакъда, уж переговораш е яхаш оаха цІаккха а дехар дергдац, хІана аьлча из тха сийлен элементарни дош а доландаь, хІаьта Куба арахьара кхерам тІаболаш мохк а боландаь.

Тха алхха цаІ мара воацеи керттерен моастагІа, аьлар премьер - министра, США Центральни разведовательни управлени я (ЦРУ). Контрреволюционни группаш — уж ЦРУ пешкилгаш мара яц.

БРИТАНСКИ ГВИАНЕ НИЗАШ ДУ

ДЖОРДЖТАУН, 15 июнь. (ТАСС). Мехка дерригa Іаьдал сайга хьавц из аьнна хьакхайкадир Британски Гвиана губернатора Льюита. Цун приказах лийца чубехкаб дукха политически профсоюзни деятелаш. Царна юкъе — мокк ший лоІаме хилийтар духьа къовсам ловттабеча Халкъа-прогрессивни парте белгалваьнна вола 26 член. Полице лаьцав Халкъа-прогрессивни парте председатель, премьер - министра заместитель Брикдли Бэнн.

Из болх баьб губернатора мехкара нах хьувш а кегар болаш а дола гІулакх дІадаккхар духьа бу ше аьнна. Мадарра аьлча уж кегараш гІеттадаьраш колониальни державай агенташ бар, Іаьдала керте латтача Британски Гвиана ший лоІаме хулга дІадехаш йолча Ч. Джагана демократически правительствени хІама тохар духьа. Лувцаш дукха нах чу а бувхкаш мехкара къамий-кортамукъален болам доал де саг вовцаш бита гІерт английски Іаьдалаш.

ШЕРДЕ МУГІАРАШ

ПРОФЕССИОНАЛЬНИ искусствоца цхьана художественни самодеятельноста хьинаре дакъа лоац коммунистически кхетам болаш нах хьалкхебара. Республика клубашка, культура цІеношка, цІеча уголокашка хІанз болх беш я 650 самодеятельни кружок, цига дакъа лоацаш ва 15 эзар саг.

Укх шерара художественни самодеятельноста хьажар соаккарчул чуловцам кІоаргагІа болаш а, йІаьхагІа репертуар йолаш а хургда.

ЦхьоалагІча мартагара дениз шийттлагІча апреле кхаччалца чаккхьаьлар хьалхара этап — юртарча агитбригадашка хьажар. Нагахьа соахка 74 агитбригада мара хиннаеце укх шера шоай программа гойташ яр 120 коллектив.

Цу хьажаре хьалхара моттиг яьккхар Наурски района коллективаша. ДукхагІйолча агитбригадай репертуар колхоза, совхоза вахарцара айхха бувзам болаш яр. Цар дувцар хьалха латтача шоай новкъостех, царна карагІдувлача дикача гІулакхех.

Ишта сакъердаме дар Надтеречни, Сунженски культура цІеной агитбригадай концерташ а.

Ножай-Юрта районерча 48 юртарча клубех 34 клубе вІашагІъехкай агитбригадаш, хІаьта 40 клубе болх беш я самодеятельни кружокаш.

Республика самодеятельноста хьажарга кийчлуш хІанз дІайолаеннай шоллагІа этап— 1-ча октябрера дениз 15 октябре кхаччалца хургдолча драматически коллективай хьажара кийчо яр. Халкъа творчества цІено эрсий, гІалгІай, нохчий метталара цхьан актах латта дукха пьесаш дІаяхьийтай юрташкарча драматически коллективашта. Цул совгІа художественни самодеятельноста доакъашхошта лаьрхІа дІаяхьийтай шиь репертуарни листок.

ХІанз Нохч-ГІалгІай книжни издательства кийчдеш да моттигерча автораша язъяь цхьан актах латта ворхІ пьесе тІайола репертуарни сборник, хІаьта цу тІа и эрсий а советски а толашагІа болча драматургий пьесай переводаш.

ЦхьоалагІча декабрера дениз 15 декабре кхаччалца художественни самодеятельности VI республикански хьажара юххера а тур хургья.

ДикагІа йола коллективашта исполнителаши 1965-ча шера апрель бетта Москве Российски Федераце толашагІа йолча художественни самодеятельноста коллективашца шоай искусство гойташ хургба.

ХІанз республикански хьажарга кийчлуча хана къаьстта терко ю юрташкарча культпросветучреждений материальни база чІоагІъяра, ужаш эшача оборудованица, музыкальни инструментаца, театральни реквизитаца Іалашъяра. Цу даькъе чІоагІа новкъостал де йиш я колхозийн совхозийн. Масала, Наурски производствени управлене «Советская Россия» яхача совхоза шоай клубера художественни самодеятельноста эцаргья духовой эстрадни оркестрашта эша инструмент, пианино, костюмаш.

Самодеятельни артисташта дика новкъостал ду Сунженски района цхьадолча боахамаша а, Шаьла района «Джалка», «Гудермесский», «Антуринский» яхача совхозаша лаьрхІад клубаштен библиотекаштен лаьрхІа керда цІенош хьалле, хІаьта МагІалбике ремонт а яь толергья Чкалова цІерех йола клуб.

ЦХЬАБАКЪДА, дукха кхоачамбоацараш да хьажарга хийчбалара даькъе. Наьсарен, Урус-Мартана, Грозненски районашка кІезига я агитколлективаш. Масала, Наьсарен районе хьажаре дакъа лоацаш кхо агитбригада, Урус-Мартане — 5, Грозненски — 6 мара яцар. Из гІулакх иштта во леладу Советски района культура ЦІено, Шаьла, Ведана районашка.

ТІехь-тІехьагІа дукхагІа хила езаш йола самодеятельни коллективаш укх шера соахка хинначул а дикка кІезигъеннай.

Художественни самодеятельносте дакъа лоацарий мугІараш шердара хайра новкъостал дац цхьайолча районий комсомола комитеташа. Вахгала во латт из болх Наьсарен районе, 1300 комсомольцах самодеятельносте дакъа лоацаш геттара а кІезига дах ба.

ХІанз йисар дукха ма яц, цудухьа цІенхашта оарцагІдовла деза вай хІара колхозии, совхозии клубе болх беш самодеятельни кружокаш хилийтара. Депутатий моттигерча Советий, культура болхлой, боахама кулгалхой сийлахь декхар да художественни самодеятельноста VI хьажарга дика кийчо яра, из дерттІа чакхъяккхара. Цу даькъе доккха новкъостал де йиш я профессионельни искусства болхлоша, Грознерча культпросветучреждениеша.

С. ПЯТАШ,
Нохч - ГІалгІай республика халкъа творчества цІен директор.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгІа

РАДИО: 6.30 — юрта боахама болхлошта передача (нохчий меттала); 6.45 — концерт; 7.10— «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.30 — хоамаши передачай программа; 8.15 — «Сердало» газета оагІонаш тІара; 8.25 — «Дунаевское эшараш» яха концерт; 16.05 — «Советски композиторий произведенеш» яха концерт; 16.30 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 16.45 — «Лаьтта спутника къайленаш» яха беседа (гІалгІай меттала); 17.00 — «Дыхах юхелнеа гІулакхаш» яха беседа (эрсий меттала); 17.15 — «Къонаш» яха передача (эрсий меттала); 17.30 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45 — «Туберкулез тІехьашка лоалам латт» яха беседа (нохчий меттала); 18.20 — керда хоамаш (нохчий меттала);

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.20 — передачай программа; 18.25 — телевизионни кердаараш (гІалгІай меттала); 18.35 — «Лоамаш кхалсаг» яха телевизионни журнал (гІалгІай меттала); 19.05 — лоацаметражни фильмай гулам; 20.05 — передачай программа; 20.10 — «Гаьнарча седкъан сердал» яха Лермонтова цІерахча театра спектакль;

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовой улица, 16. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; [illegible]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 16. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01, ответственного секретаря — [illegible]; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-06-72.

«Грозненский рабочий» издательстви типографи. Революци проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ05167. Заказ № 3392.